

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

KOMENTOVANÝ PŘEKLAD POVÍDEK DILYS ROSE
COMMENTED TRANSLATION OF DILYS ROSE'S SHORT
STORIES

(bakalářská práce)

Autor: Zuzana Pavelková

Obor: Anglická filologie – německá filologie

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Zehnalová, PhD.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne

Vlastnoruční podpis

Chtěla bych poděkovat Mgr. Jitce Zehnalové, PhD. za cenné rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

Použité zkratky

P1 – 1. povídka („This is Tomorrow“)

P2 – 2. povídka („Hormones“)

VT – výchozí text (originál)

CT – cílový text (překlad)

SL – source language

TL – target language

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Dilys Rose	8
	2.1 O autorce	8
	2.2 Autorský styl	9
3	Obecně k překladu literárního díla.....	10
4	Překlad povídek.....	13
	4.1 Toto je zítřek	13
	4.2 Hormony.....	19
5	Komentář.....	25
	5.1 Pragmaticko-lexikální hledisko	25
	5.1.1 Překlad křestních jmen	27
	5.1.2 Názvy písní a úryvek.....	28
	5.1.3 Názvy cereálií.....	29
	5.1.4 Pohádkové postavy.....	30
	5.2 Stylistické hledisko.....	30
	5.2.1 Interpunkce.....	31
	5.2.2 Vyjádření emocionálnosti a volba správného ekvivalentu.....	33
	5.2.3 Opakování slov a využití synonymních variant	35
	5.2.4 Lexikální překlad kurzívy a velkým písmem	36
	5.3 Syntakticko-morfologické hledisko	37
	5.3.1 Kategorie určenosti.....	39
	5.3.2 Kategorie slovesných časů v angličtině a vidu v češtině.....	41
	5.3.3 Slovesný rod v literárním překladu	42
6	Závěr	42
7	Summary	43
8	Bibliografie	46
	8.1 Primární literatura.....	46
	8.2 Sekundární literatura	46
	8.3 Slovníky.....	47
	8.4 Internetové zdroje.....	48
9	Anotace	50
10	Annotation.....	51
11	Přílohy.....	52

1 Úvod

Tato bakalářská práce má seznámit české čtenáře s dílem současné skotské spisovatelky Dilys Rose, poněvadž do českého jazyka zatím nebyla přeložena ani jedna z jejích povídkových sbírek. Dilys Rose je také autorkou novely *Pest Maiden* a básnických sbírek. Důvodem, proč jsem si ji vybrala, není jen to, že je v českém prostředí neznámá a že mě její povídky oslovily, ale především skutečnost, že získala několik ocenění. Bylo jí uděleno několik literárních cen, například v roce 1993 to byla Scottish Arts Council Book Award právě za sbírku *Red Tides*, ze které budu překládat dvě povídky, a to „This is Tomorrow“ a „Hormones“. Jmenovaná sbírka byla o rok později nominována na další dvě ceny, jmenovitě McVitie's Prize for Scottish Writer of the Year a Saltire Society Scottish Book of the Year Award. Je proto velká škoda, že tato autorka doposud nevstoupila do povědomí českých čtenářů.

Má práce je rozdělena do několika částí. Nejprve se budu stručně věnovat charakteristice autorky a jejímu dosavadnímu dílu. Rovněž bych chtěla zmínit autorský styl, při jehož popisu budu především vycházet z vlastní analýzy textu. Krátce se budu věnovat i překlada uměleckých děl obecně. Pak se budu soustředit na vlastní překlad, při němž použiji teoretické poznatky získané z odborné literatury, která se zaměřuje na teorii překlada. Mými hlavními zdroji budou Jiří Levý a Dagmar Knittlová, neopomenu však ani zahraniční teoretiky překlada a většinou budu čerpat z díla Petera Newmarka. Především ale budu vycházet ze základních pravidel pro překládání uměleckého textu podle Jiřího Levého: „1. pochopení předlohy, 2. interpretace předlohy, 3. přestylizování předlohy“¹. Správné porozumění překládanému dílu je totiž základním požadavkem pro jeho bezchybné převedení do jiného jazyka, v tomto případě češtiny. Dagmar Knittlová v souvislosti s touto problematikou uvádí: „Cílem překladatele je vytvořit v cílovém jazyce takový text, který má totožný význam jako text výchozí, ale formální zpracování je přirozené pro cílový jazyk.“² A to bude mým hlavním cílem. Není totiž podstatné pouze přenést myšlenku autorky, ale zároveň ji správně formulovat v českém jazyce tak, aby neztratila nic ze svého významu.

V další části se zaměřím na komentář k překlada, v němž bych zejména chtěla upozornit na problematičtější pasáže textu při překlada z anglického do českého jazyka a poukázat na svá vlastní řešení daných problémů. Při komentáři budu na text nahlížet

¹ LEVÝ, Jiří. *Umění překlada*. Praha: Panorama, 1983, s. 51.

² KNITTLOVÁ, Dagmar. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010, s. 17.

z několika hledisek, a to z hlediska pragmaticko-lexikálního, stylistického a syntakticko-morfologického. Na konkrétních příkladech bych pak ráda zdůraznila možné problémy při překladu literárního díla. Jedná se především o ty, které vyplývají z rozdílnosti nejen jazyků, ale i kultur. Zlata Kufnerová k tomu uvádí: „Český překladatel krásné literatury musí při své práci mj. řešit i rozdíly ve stylových konvencích původního díla a domácího literárního kontextu, jenž bývá podmíněn kulturní tradicí i momentálními konvencemi společenskými.“³ Aby tedy čtenář českého překladu dílo správně pochopil a měl z něj stejný užitek jako čtenář anglického originálu, není podstatné jen správně přenést informace, ale především je důležitý způsob, jakým jsou přenášeny, a proto by měly být vyjádřeny takovou češtinou, která je uživatelská a bude působit v současné době co nejpřirozeněji.

Při řešení složitějších pasáží, vyplývajících z odlišností kultur, budu rovněž čerpat z poznatků Susan Bassnettové. Ta tvrdí, že do jisté míry je v podstatě nemožné přeložit skutečnosti, které jsou zakořeněné v původní kultuře: „In so far as language is the primary modelling system within a culture, cultural untranslatability must be de facto implied in any process of translation.“⁴ Je tedy zřejmé, že překladem se některé informace ztratí a naopak se v CT mohou objevit nové informace. Jsou to různé vysvětlivky, které mají českému čtenáři pomoci pochopit kulturní specifika, protože při překládání je nutné zohlednit nejen výchozí, ale i cílovou kulturu a především cílového čtenáře a jeho znalosti. Christine Nordová k tomu zmiňuje: „The translator offers this new audience a target text whose composition is, of course, guided by the translator’s assumption about their needs, expectations, previous knowledge, and so on. These assumptions will obviously differ from those made by the original author, because source-text addressees and target-text addressees belong to different cultures and language communities. This means the translator cannot offer the same amount and kind of information as the source-text produce.“⁵ V komentáři se proto především zaměřím, jak už jsem zmínila, na úseky překladu, jejichž problematičnost pramení nejen z rozdílnosti českého a anglického jazyka, ale i z odlišnosti české a skotské kultury.

V závěru bakalářské práce pak shrnu poznatky, k nimž jsem došla během překladu povídek a následného komentáře k němu.

³ KUFNEROVÁ, Zlata a kol. *Překládání a čeština*. Jihočany: H&H, 1994, s. 106.

⁴ BASSNETT, Susan. *Translation Studies*. London: Routledge, 1991, s. 34.

⁵ NORD, Christiane. *Translating as a purposeful activity: functionalist approaches explained*. Manchester: St. Jerome Publishing, 2001, s. 35.

2 Dilys Rose

2.1 O autorce

Současná spisovatelka Dilys Rose se narodila v roce 1954 v Glasgow ve Skotsku. Je autorkou čtyř povídkových sbírek, a to *Our Lady of the Pickpockets* (1989), *Red Tides* (1993), *War Dolls* (1998) a *Lord of the Illusions* (2005). V roce 2005 vydala výběr ze svých povídek. Napsala také čtyři sbírky básní, jmenovitě *Madame Doubfire's Dilemma* (1989), *Lure* (2003), *When I Wear My Leopard Hat* (1997) a *Bodywork* (2007). Je rovněž autorkou románu *Pest Maiden* (1999). Jejím posledním dosavadním dílem je román *Twinsset* z roku 2008, který vznikl ve spolupráci s Karen Knightovou. Nyní žije v Edinburghu, kde od roku 2001 vede na místní univerzitě seminář kreativního psaní.⁶

Dilys Rose také ráda pracuje s hudebníky a umělci. Například pro malířkou Moynou Flanninganovou vytvořila sérii fiktivních medailonků k jejím novým miniaturním portrétům.⁷ V poslední době spolupracovala i se skladatel Stephanem Deazleym na *Fatal Attraction*.⁸ Rovněž napsala libreto pro operu *Kaspar Hauser, Child of Europe*, kterou složil Rory Boyle a měla premiéru v květnu v roce 2010 v Glasgow.⁹

Ani jedno z jejích děl doposud nebylo přeloženo do češtiny, ačkoli za ně v letech 1991 až 2006 získala řadu ocenění. Kromě už zmíněných ocenění za povídkovou sbírku *Red Tides*, to byla například Robert Louis Stevenson Memorial Award v roce 1997, Society of Authors Travel Award v roce 1998, dále Canongate Prize v roce 2000 a v neposlední řadě McCash Prize in Scots Poetry za básnickou sbírku *Bodywork* v roce 2006.¹⁰

Skotská spisovatelka se proslavila brilantními povídkami, díky nimž je přirovnávána k představitelce britského modernismu, Katherine Mansfieldové.¹¹ Ve svých dílech popisuje každodenní život, vztahy v rodině a na pracovišti, problémy

⁶ SMITH, Jules. *Dilys Rose* [online]. British Council Literature, 2010 [cit. 25. května 2012]. Dostupné z <<http://literature.britishcouncil.org/dilys-rose>>.

⁷ *Dilys Rose* [online]. A Gender: Living Published Women Poets in the UK, 27. srpna 2011 [cit. 1. dubna 2012]. Dostupné z <<http://a-gender.org/poets/dilys-rose>>.

⁸ SMITH, Jules. *Dilys Rose* [online]. British Council Literature, 2010 [cit. 25. května 2012]. Dostupné z <<http://literature.britishcouncil.org/dilys-rose>>.

⁹ *Dilys Rose* [online]. The International Literary Quarterly, nedatováno [cit. 25. května 2012]. Dostupné z <http://www.interlitq.org/issue2/dilys_rose/bio.php>.

¹⁰ SMITH, Jules. *Dilys Rose* [online]. British Council Literature, 2010 [cit. 25. května 2012]. Dostupné z <<http://literature.britishcouncil.org/dilys-rose>>.

¹¹ Tamtéž.

obyčejných lidí. Vážnějšími tématy se zabývá například v povídkách ze sbírky *War Dolls*. Za zmínku stojí rovněž román *Pest Maiden*, který je černou komedií, řešící otázkou nedorozumění mezi lidmi. Úspěch sklízí i její hravá experimentální poezie. Většina básní, podobně jako povídek, vypráví hořkosladké životní příběhy.¹²

2.2 Autorský styl

V této podkapitole bych se chtěla stručně věnovat autorskému stylu. Podle Ludmily Urbanové: „Styl lze charakterizovat jako výběr jazykových prostředků, představuje tedy výběr mluvčího z daných jazykových možností.“¹³ Zaměřím se proto na prostředky, které Dilys Rose v povídkách používá.

Obě povídky jsou charakteristické dlouhými, většinou asyndeticky spojenými souvětími. Ta slouží jako prostředek k vyjádření vnitřního monologu hlavních hrdinek, a proto jsem se je snažila v co největší míře zachovat. Vycházela jsem z rad Petera Newmarka, který v souvislosti s překladem krátkých a dlouhých souvětí uvádí: „Unless a sentence is too long, it is unusual to divide it. If it is unusually too short, it is likely to be for a special effect. Needless to say, if long sentences are a part of a writer's style in an expressive text, they have to be preserved.“¹⁴ V některých případech jsem je však musela nejen kvůli srozumitelnosti a přehlednosti, ale i kvůli uzuálnému vyjadřování v češtině rozdělit do několika vět, popřípadě doplnit spojkami. Tato složitá souvětí kontrastují s krátkými jednoduchými větami, jejichž syntaktickou strukturu jsem v překladu rovněž zachovávala.

Text povídek je členěn do odstavců, mezi kterými autorka ponechává mezeru. To je patrné především v P2. Toto rozdělení textu jsem dodržela i v překladu.

Za zmínku stojí i skutečnost, že se v P2 neobjevují žádné dialogy. Co se týče přímé řeči v P1, není uvedena uvozovkami, ale pomlčkami, a to pouze na začátku každé promluvy. Takový způsob není v češtině uzuální, a proto jsem při překladu pomlčky nahradila uvozovkami na začátku i na konci věty. Pomlčky používá autorka i uvnitř souvětí. Z důvodu již zmíněné neuzuálnosti v češtině jsem je opět v CT nahradila, tentokrát čárkami. Příklady uvádím v podkapitole 5.2.1.

¹² Tamtéž.

¹³ URBANOVÁ, Ludmila. *Stylistika anglického jazyka*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2008, s. 18.

¹⁴ NEWMARK, Peter. *A textbook of translation*. Hemel Hempstead: Prentice-Hall International, 1988, s. 65.

Pro zdůraznění určitých slov, slovních spojení či celých vět používá autorka v angličtině uzuální kurzívu nebo velká písmena, jak jsem řešila tento překladatelský problém v češtině, je pojednáno v podkapitole 5.2.4 věnované lexikálnímu překladu kurzívy.

VT je napsán spisovnou angličtinou, ale objevuje se v něm i několik hovorových slov. V P1 jsou to například: *Dad, Mummy, a kid, a dollop, ratty, a washout*. V P2 se rovněž nachází několik hovorových slov: *hellish, classy, merry, to throw up, plonk, stuff, bamboozled, a telly, fiddles, bloody, damn* atd. V obou povídkách je možné najít i vulgární slangová slova: *to piss off, piss-awful, to screw sb. silly*. Co se týče slovní zásoby, nechybí ani idiomy. V P2 se jich vyskytuje poměrně hodně například: *in my birthday suit, to be left holding the baby, to go to pot, on the sly, to cut corners, to take the rap, to be wise to sth., to be up for sth., like a bear with a sore head*. Většinou se jedná o idiomy běžné v americké angličtině. Autorka také použila několik skotských výrazů: *wee, to girn, to dunt*. Podle slovníku je *to girn*¹⁵ je dialektální varianta slovesa *to grin*, která se používá především ve Skotsku a Irsku. Přídavné jméno *wee*¹⁶ je skotská varianta pro *little* a sloveso *to dun*¹⁷ je skotský výraz pro *to hit*. V textu se rovněž objevuje mnoho kulturně specifických jevů, jako jsou názvy písniček, značky cereálií, postavy z pohádek a křestní jména. Jejich překladu se věnuji v kapitole 5.1.

Na závěr bych ráda připojila slova, která v souvislosti s autorským stylem Dilys Rose napsala do časopisu The Harald Carol Andersonová: „Although Dilys Rose makes writing look effortless, make no mistake, to do so takes talent, skill, and effort.”¹⁸

3 Obecně k překladu literárního díla

Překlad uměleckého díla patří mezi nejobtížnější, a to z několika důvodů. Spisovatelé píší s určitým záměrem či cílem. Chtějí dosáhnout jisté reakce u čtenářů, a tak překladatelům nezbyvá nic jiného, než se pokusit tento úmysl odhalit a poté jej správně převést do vlastního jazyka. Levý k tomuto problému uvádí: „Překlad nemůže být stejný jako originál, ale má stejně působit na čtenáře.”¹⁹ Otázkou však zůstává, zda

¹⁵ HANKS, Patrick (ed). *The New Oxford Dictionary of English*. Oxford: Oxford University Press, 1998, s. 775.

¹⁶ HANKS, 1998, s. 2093.

¹⁷ HANKS, 1998, s. 574.

¹⁸ ANDERSON, Carol. *Beauty and unease* [online]. The Herald, 16. července 1998 [cit. 12. května 2010]. Dostupné z <<http://search.proquest.com/docview/332483455?accountid=16730>>.

¹⁹ LEVÝ 1983, s. 88.

je možné vyvolat u čtenářů jiné národnosti a kultury stejnou reakci? Je pravděpodobné, že čtenář překladu bude reagovat na dílo jinak než čtenář originálu, přesto se překladatelé musí snažit o to, aby bylo dílo, jak tvrdí Kufnerová, správně pochopeno: „Cílem veškerého překladatelského snažení tedy je, aby čtenář přeloženému textu porozuměl, aby jej pochopil.“²⁰ To je ale samo o sobě sporné, neboť vždy závisí na čtenáři a jeho zkušenostech a znalostech. Překladatel mu může vyjít vstříc, ale ani to neznamena, že čtenář textu zcela porozumí. Kufnerová dále zmiňuje, proč je to tak složité především u uměleckého překladu: „U literárních textů s vyššími či nižšími uměleckými ambicemi se požadavek, aby originál a překlad působily na čtenáře přibližně stejně, jeví ještě problematičtější. Dílo může vyvolat obdobnou reakci třeba jen v určité vzdělanostní, sociální, věkové, regionálně omezené skupině. Také v různých dobách působí různě.“²¹ Vždyť každý čtenář může pochopit dílo jinak, každý ho bude interpretovat jinak a každý do něj bude pravděpodobně vnášet své subjektivní pocity, zkušenosti z běžného života i z četby jiných knih, at už původních děl českých či zahraničních nebo z literatury přeložené.

Touto problematikou se zabývá i Bassnettová a zaujímá k ní následující stanovisko: „Equivalence in translation, then, should not be approached as a search for sameness, since sameness cannot exist between two TL versions of the same text, let alone between the SL and the TL version.“²² I když je tedy zcela nemožné dosáhnout identity mezi VT a CT, usilují překladatelé alespoň o již zmíněný stejný či podobný účinek na čtenáře. Aby jej dosáhli, musí však často někde něco vypustit a naopak jinde informaci přidat, a to zejména při překladu kulturně specifických jevů, které sice mohou být naprosto běžné ve výchozí kultuře, ale neznámé v cílové kultuře. S vysvětlováním těchto jevů v literárních dílech však souvisí další problém, který zmiňuje Knittlová: „V uměleckém textu může přidávání informací působit negativně ze dvou důvodů. Jednak zvýšená explikativnost mění účinnost textu, jedna přidání vysvětlující informace mívá za následek prodloužení textu.“²³ Je tedy zřejmé, že překlad literárních děl není ani trochu jednoduchý, poněvadž překladatelé se musí pokusit najít co nejlepší způsob, jak sdělit stejnou informaci jinými prostředky, a to pokud možno se stejným účinkem a aniž by prodloužili text.

²⁰ KUFNEROVÁ 1994, s. 14.

²¹ KUFNEROVÁ 1994, s. 42.

²² BASSNETT 1991, s. 29.

²³ KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, s. 12.

Výsledný překlad se nejen musí držet VT a překladatelé do něj nesmí nic zbytečně a neopodstatněně vkládat, zároveň ale CT musí být kvalitním literárním dílem, aby o něm cíloví čtenáři projevíli zájem a chtěli si jej přečíst. Tento požadavek klade na překladatele i Levý: „Překlad musí samozřejmě být co možno přesnou reprodukcí původního díla, ale především musí být hodnotným literárním dílem českým, jinak mu nepomůže sebevětší doslovnost.“²⁴ Proto jsem se při svém překladu nejen držela předlohy a snažila se zachovat autorský styl, ale zároveň jsem usilovala o uzuální vyjadřování v českém jazyce. Překládání je v podstatě, jak uvádí Knittlová, o hledání kompromisů mezi dvěma jazyky: „Obecně platí, že překladatel musí hledat rovnováhu mezi přesností, věrností výchozímu textu, záměru jeho autora a přirozeností vyjadřování v cílovém jazyce.“²⁵ Jde především o hledání těch nejlepších prostředků k vyjádření stejné myšlenky v jiném jazyce. Vybrat slova a slovní spojení, která jsou v cílovém jazyce přirozená a uzuální, a přesto neustále respektovat originál a styl autora. Bassnettová tvrdí: „Again and again translators of novels take pains to create readable TL texts, avoiding the stilted effect that can follow from adhering too closely to SL syntactical structures, but fails to consider the way in which individual sentences form parts of the total structure.“²⁶ Překladatelé proto musí k vyjádření totožných informací použít všechny dostupné prostředky cílového jazyka a příliš nepodlehout předloze a nevytvořit text, který pouze kopíruje syntaktické konstrukce originálu.

Protože při překladu dochází k převodu myšlenek z jednoho jazyka do druhého, v němž nebyly vytvořeny, vzniká podle Levého vždy napětí.²⁷ Z tohoto pohledu se může zdát, že přeložit literární dílo není možné. Kufnerová uvádí, že k této problematice se teoretici překladu vyjadřují zcela odlišně: „Na takzvané věci nepřeložitelné zastává teorie překladu v krajních polohách dva protichůdné názory. Jednou krajností je tvrzení, že přeložit lze všechno, druhou je názor, že každý umělecký text překladem něco ztrácí.“²⁸ Ať už je či není možné dokonale přeložit literární dílo, pravdou zůstává, že se o to překladatelé neustále s menšími či většími úspěchy pokoušejí.

Zda bude cílový text považován za správný a možná i dokonalý překlad závisí v neposlední řadě na překladateli a jeho znalostech a vyjadřovacích schopnostech.

²⁴ LEVÝ 1983, s. 87.

²⁵ KNITTLOVÁ 2000, s. 103.

²⁶ BASSNETT 1991, s. 115.

²⁷ LEVÝ 1983, s. 67.

²⁸ KUFNEROVÁ 1994, s. 158.

Milan Hrdlička k tomuto tématu zmiňuje: „Zdařilost překladu často závisí významnou měrou na erudici, talentu, zkušenostech a reprodukčně-tvůrčích schopnostech překladatele. Je nepopiratelné, že umělecký překlad je v podstatě možný a může ve vysoké míře reprodukovat kvality předlohy.“²⁹ Pro překlad uměleckého díla tedy nestačí znalost cizího jazyka a výchozí kultury, překladatelé se především musí umět vyjadřovat ve svém mateřském jazyce a dokázat využít všech jeho prostředků. Podobný názor zastává i Newmark, když vyjmenovává všechny schopnosti, které musí mít překladatel uměleckého textu: „tone, style, flexibility, inventiveness, knowledge of the SL and culture, the ability to clean meaning from ambiguity, an ear for sonority, and humility.“³⁰ I přes veškeré snažení však nemusí CT dosáhnout kvality a bohatosti jazyka díla původního, i když to je samozřejmě cílem každého překladatele.

4 Překlad povídek

4.1 Toto je zítřek

Ačkoli ležela s jedním polštářem pod hlavou a druhým přes ni, nedokázala utlumit diskžokejův falešný nosový zpěv, který Frankiemu o patro výš sloužil jako doprovod, když ve veslovacím posilovacím stroji překračoval pomyslná jezera a zastřižený knírek se mu celý leskl potem. Podívala se na svítící číslice na hodinách na nočním stolku. Jejich tikání tak trochu přispívalo k refrénu před svítáním. Bylo šest ráno, přesně jak si myslela.

Celou noc mimino řvalo, protože chtělo nakrmit, a další probuzení už bylo příliš. Silně si tiskla vrchní polštář k uchu a přetahovala příkrývku, ale teď, když už byla vzhůru, podařilo by se jí usnout jen stěží, natož ztlumit slova diskžokeje a drzou hudbu. Tou od časného rána krmil své posluchače. Zvlášť pro matku byl útok na uši horší než budík. Nejdřív ji nečekaně vzbudil a ještě se z toho šoku ani nevzpamatovala a už tvrdohlavě jako děcko drnčel dál, dokud její tělo neovládl pocit beznadějného a znepokojivého vzteku.

Zlost v sobě objevila, až když se stala matkou. Dřív bývala rozvázná. Kontrolovala se. Dokázala emoce udržet. Teď z ní ale začala zloba překypovat ven, jak vroucí vývar, co vystřikuje kolem a náhodně opaňuje.

²⁹ HRDLIČKA, Milan. *Překladatelské miniatury*. Karolinum Praha: Karlova Univerzita, 1995, s. 13.

³⁰ NEWMARK 1988, s. 8.

Protáhla se a při tom dávala pozor, aby nevyrušila lehce pochrupující nemluvně. To se roztahovalo jako hvězdice mezi ní a jejím mužem tak, že si pro sebe zabíralo nejlepší část postele. Matka se mačkala na okraji. Když se rádio ze shora přestalo ozývat, byla venku pořád ještě tma. Do té doby zaslechla, mezi nabádáním, aby vyskočila z postele a pobíhala po nejbližším dostupném, otevřeném prostoru, že práce na silnici M1 způsobují zdlouhavé zácpy, že oblíbená značka snídaňových cereálií zmizela z trhu, protože v ní objevili karcinogenní přísady, že se váčky pod očima dají zredukovat, když si člověk kroutí s nosem, že stres z dojíždění je možné zmírnit poslechem rané barokní flétnové hudby, že počet ježků zabitých na dálnicích byl vždy vysoký, že umělý vánoční stromek je k životnímu prostředí šetrnější než opravdový a tučet starých, ale pořád oblíbených hitů. Písniček, šlágrů z doby, kdy byla línou puberťačkou: „Wild Thing“, „Dedicated Follower of Fashion“, „Lazy Sunday“:

*Líné nedělní odpoledne,
nemám čas na starosti,
zavřu oči a odpluju
zavřu oči a odpluju
zavřu oči ...*

Sedm hodin ráno. Stále zbývá hodina, kdy se může ještě trochu vyspat, hodina před povinnou ranní rutinou. Kdyby mohla usnout rychle, cítila by se odpočatá asi v osm. Kdyby jí to ale trvalo příliš dlouho, krátké zdřímnutí by způsobilo jen to, že se bude cítit hůř, až bude muset vstát, tak má to vůbec cenu zkoušet? Zavřela oči a začala se pomalu, zhluboka nadechovat a vydechovat tak, jak ji to naučili na předporodním kurzu pro budoucí maminky. V místnosti plné žen, opírajících se o polštáře, nacvičovala, jak správně dýchat při bolestech. To však jen zdůraznilo svalové napětí v zádech, zachycené od krku až po kostrč. Posunula se, posunula se znovu, otočila ramena, nechala ústa otevřená, aby předešla skřipání zubů. Snažila se úplně si pročistit mysl.

To bylo to, co matka hledala, naprostá prázdnota. Nic by do ní nevplulo, nenaplnilo ji a nevyžadovalo péči. Uklizený, suchý dřez a žádné špinavé nádoby v dohledu. Vyprázdnit si hlavu ale nebylo jednoduché. Ani trochu. Čím více se o to snažila, tím více se zaplňovala, každá myšlenka se drala na povrch a usilovala o

pozornost, podstatné věci i zbytečnosti, to, co si musí pamatovat, i to, co by měla raději zapomenout.

Právě když pocítila, že bolesti ustupují, napětí odeznívá a mysl třídí chaos, zaslechla povědomý zvuk. Tříletá dcerka pádila po chodbě, prorazila vrzající dveře od ložnice a smykem se zastavila u postele. Pak se ozval vysoký zřetelný hlas:

„Chci snídani. Jdu dneska do školky? Je mimino zase u tebe v posteli?“

„Pšt. Pšt.“

„Mám hlad. Je už ráno? Jdu do školky? Mami? Mami!“

„Pssst. Probudíš ho.“

„Jdu do školky, mami? Je zítřek?“

„Ne, je dnešek. Ráno, kdy se probudíš, je vždy dnešek.“

A pak si vzpomněla, co je za den, naklonila se, aby vypnula budík, než začne pípat, protože by vzbudil nemluvně, ale ne manžela, a s větším nadšením než obvykle se vyhrabala z postele. Když vešla do sprchy, měla oči napůl zavřené. Dnes musí bojovat se svou touhou spát. Musí být čilá, vychutnat si každý okamžik. Má v plánu jiné věci než jen umývat, čistit, nakupovat, vařit, krmit, uklízet. Potká se s lidmi. Má čtyřicet hodin jen sama pro sebe, pro svůj vlastní život.

„Kukuřičné lupínky Corn Flakes nebo medové kuličky Honey Smacks nebo sušenky Weetabix?“ zeptala se matka, když za ní dcerka přiklusala do kuchyně.

„Chci ovesnou kaši.“

„Cože?“

„Ovesnou kaši, prosím, prosím.“

„Myslím, že žádnou nemáme.“

„Ale máme. Je v kredenci.“

„To si nemyslím.“

„Ale je. Je tam! Chci ovesnou kaši! Chci jediné ovesnou kaši!“ Byla to buď ovesná kaše, nebo záchvat vzteku a kaše zabere méně času, tak dala ohřát pánvičku s mlékem a začala odklízet nepořádek ze včerejšího večera. Když mléko vypěnilo přes okraj, uslyšela, jak se mimino rozplakalo, přičemž fňukání nabíralo na hlasitost, až se rozkřičelo na celé kolo. Odstavila pánvičku ze sporáku, přimíchala ovesné vločky, zeslabila plyn, naplnila dceři pohárek džusem a dala jí knihu, do níž se mohla dívat, během toho, co se ovesná kaše vařila. Mezitím probudila holčičku, umyla a usušila jí horký růžový zadeček, přebalila ji a oblékla do čistých šatů, overálek na spaní hodila do koše na špinavé prádlo, a i když sebou šhubala, usadila ji do dětské jídelní židličky.

Zatímco dala vařit vodu, našla talířek a hrníček, ukrojila si krajíček chleba a dala ho opéct do trouby. Nakladla trochu ovesné kaše do misky s králíčkem Petrem, přidala mléko, cukr, lžičku a položila ji před dcerku. Ta zkrivila obličej a začala kňourat:

„Ale já jsem si tam chtěla dát cukr úplně sama!“

„Příště, jo? Zítřka.“

„Ale toto je zítřek. Toto prostě je zítřek!“

„Ne, toto je dnešek! Kolikrát jsem ti to říkala, den, kdy se probudíš, je vždy dnešek.“

„Není! Neopovažuj se něco takového říkat!“ vzdorovalo dítě. Vystrčilo spodní ret a v koutcích rozzlobených očí se mu objevily potoky velkých slz. Mimino se zasmálo a praštilo baculatou pěstičkou do stolu.

„To není sranda,“ urazila se starší sestra.

„Jen se tě snaží rozveselit,“ namítla matka.

„Nesnaží. A ne a ne a ne, jak se můžu rozveselit, když jsem právě teď naštvaná!“

Když sestře náhle vytryskly slzy a nemluvně se tomu zakřenilo, začalo se z trouby kouřit, ale matka tak či tak obrátila toust, do kaše nalila vřící vodu a aby se vyhnula hrudkám a záchvatům, při nichž by se mohlo udusit, zamíchala ji tak trpělivě, jak jen uměla. Z krabice s hračkami přinesla pár chrastítek a položila je před maličkou dcerku, aby ji zaměstnala, než jídlo zchladne. Uvařila si kávu, vyndala toust z trouby, namazala ho máslem a pořádně si z něj ukousla. Dcerka rýpala lžičkou do ovesné kaše tak, že docela lákavý plný talíř změnila v nevzhlednou hrudkovitou hmotu. Ještě ani nezačala jíst. Mimino se chrastítkem mlátilo do obličeje. Kaše pro něj byla stále příliš horká, tak matka dojedla toust, hodila do sebe lok kávy, prošla svižně ložnicí a něžně zatřásla odkrytým ramenem manžela. Důrazně jím zacloumala znovu. Něžně ho oslovila jménem. Důrazně ho oslovila jménem. Ozámila mu, kolik je hodin, pak se vrátila do kuchyně.

O pět minut později, poté co se dokázala několika sousty jídla trefit do neposedné pusy mimina, se vrátila do ložnice a znovu zalomcovala s manželem, aby ho probudila. Tentokrát byla důraznější. Oči a ústa se mu náhle otevřely, jako by ho udeřila palicí do lebky. Jeho tělo sebou trhlo tak, že se posadilo, a pak žuchlo zpátky na polštář.

„Co je za den?“

„Můj den,“ odpověděla matka. „Můj veliký den!“

„Dobrá,“ řekl manžel. „Tak dobře.“ Zatřásl sebou a vykutálel se z postele.

Matka se vrátila do kuchyně a namítla:

„Ani ses nedotkla ovesné kaše.“

„Lžička ano,“ odpověděla dcerka. „Máš na sobě šaty.“

„Hned ji sněz.“

„Máš na sobě šaty. Proč máš na sobě šaty?“

„Ano, mám na sobě šaty.“

„Jdeš na večírek? Můžu jít také? Můžu si obléct sváteční šaty a punčochy s myšičkou Minnie?“

„Dneska jdeš do školky. Nejdu na večírek. Jdu na konferenci. Víš, že studená ovesná kaše chutná strašně.“

„Víš, že tato ovesná kaše chutná strašně, a to není ani studená. Cha cha cha cha! Co je to konference?“

„Hned ji sněz.“

„Co je to konference?“

„Taková schůzka. Hodně lidí se sejde a mluví. Musím vstát a promluvit. O dětech. Přece nechceš, abych jim řekla, že moje holčička nejí ovesnou kaši?“ Dcerka pomaloučku zvedla plnou lžici k ústům a nedůvěřivě obrátila oči na matku.

„Jsou ti lidé cizí?“

„Většina z nich bude.“

„Nesmím se bavit s cizími lidmi. Proč se budeš bavit s cizími lidmi?“

„To ti povím zítra,“ odpověděla matka.

„Ale toto je zítřek! Včera večer jsi říkala, že zítra pojedíš pryč!“

Navzdory panickému hledání peněženky na poslední chvíli, dcerka ji schovala do jedné z ponožek nemluvněte, i přes to, že se rozzuřila a vyhrožovala, že si svlékne šaty, odlíčí se, hodí poznámky na konferenci do koše a nesnědenou ovesnou kaši na zed', se matka s omluvami, polibky na rozloučenou a s dalším přílivem viny konečně dostala z domu.

Vlak má zpoždění, a když se matka dostane do města, už je tam dopravní špička. Vyčlenila si část dne pro něco menšího k snědku a odpočinek před večerní událostí, ale kvůli zdržení ji ztratila. Uličky jsou tmavé a přeplněné frontami podrážděných lidí. Všichni se šťouchají, protože se snaží dostat domů dříve než ti před nimi. Má hlad. Kavárničky už mají zavřeno a není čas si sednout někam na jídlo, tak si u stánku koupí

sendvič se sýrem a šunkou, proužkovaný oranžovorůžovobílý plátek chutnající jako mýdlo, a hodí ho do sebe cestou do hotelu.

Zarezervovaný pokoj je tichý, prostorný a přepychový, obrovská postel, koberce, do nichž se jí zabořují prsty, a bavlněné závěsy s barevným květovaným potiskem. Má výhled na řeku, po jejíž temné, třpytící se hladině plují jasně ozářené trajekty. V pokoji je i velmi teplo. Matka zavolá pořadatelům, aby jim dala vědět, že konečně dorazila. Když si vybalila, svlékla se a rozvalila se na postel. To je přesně to místo, kde chtěla být, na posteli v tichém pokoji, s řekou burácející venku za oknem.

Sama. Ne, že by nebylo dobré být s Jackem, manželem, otcem jejích dětí, tatínkem. Tráví spolu tak málo času, jen oni dva. Toto je ale dokonalé bez něj. Teď koupe děti, ohnutý přes vanu, rukávy košile vyhrnuté, pára mu kroučí vlasy. Děti jsou narůžovělé a roz dováděné, starší dcerka umývá panence vlásky, mimino nadšeně cáká a piští. Koupání je oázou mezi hašteřením se u jídla a pláčem ve chvíli, kdy mají jít spát.

Matka má jen pár volných minut, než se bude muset připravit a jít ven, a to se jí právě zalíbilo tam, kde je. Otáčí vypínačem, dokud není pokoj osvětlen jen tlumeným oranžovým světlem, táhnoucím se od řeky. Vzhledne k tmavému stropu a nechá se unášet do prázdnoty, která se rozpíná a obklopuje ji. Zvuky ulice utichají do jemného, rytmického klapání. Radiátory hučí. Natáhne ruku, vyvěsí telefon, aby si zajistila pár minut jistého klidu. Zavře oči.

Probudí se ze sledu živých snů a cítí se svěží. Venku je tma, ale slyší ptáky. Zkontroluje hodinky. Vráti telefon na své místo a zavolá na recepci.

„To máte pravdu, madam.“

„Jste si jistá?“

„Naprosto jistá, madam. Čtvrt na sedm.“

„Myslíte tím, že je ráno?“

„Pátek ráno, madam. Snídaně začíná v sedm.“

„Ale to nemůže být. Nemůže!“

Jde k oknu a roztáhne závěsy. Svítání nezaměnitelně zbarvilo oblohu nad řekou dorůžova. Prospala celý večer, noc, celou zatracenou konferenci, prospala první příležitost uniknout prádlu, vysavači, vstávání a ukládání k spánku, první šanci prorazit zdi rodinného života a domácích prací, kterých přibývá, když se nedělají, první možnost zúčastnit se něčeho většího než je domácnost, zaplavit svou mysl něčím jiným než

dalším jídlem, další hromadou špinavého nádobí, myšlenkou, jak po rozbitých chodnících s kočárkem a s nevrloú předškoláčkou zvládnout cestu do obchodu s potravinami a s ovocem, na poštu, do banky, k novinovému stánku, jak stíhat denní povinnosti a přitom si najít čas na proměnlivý, přesto tyranský stereotyp s miminem. Propásla první příležitost sama něčeho dosáhnout, mít nějakou nezávislou činnost, být víc než jen osel obtěžkaný taškami, tlačící před sebou kočárek.

I kdyby konference skončila fiaskem, jak kruci vysvětlí, že přijela až sem, a to na náklady komise, jen proto, aby usnula? I kdyby její příspěvek byla katastrofa, alespoň by ho přednesla, udělala něco, něco víc, i kdyby večírek po konferenci neobnášel nic jiného než rozhovory s ostatními rodiči o dětech, které nechali doma. I když jela na druhý konec země, ve skutečnosti je neopustila. Jsou stále tu, neviditelně se jí courají v patách.

Zazvoní telefon.

„Mami? Ahoj mami. Právě snídám. Tatínek mi udělal snídani. Už jsi snídala? Byli ti lidé na konferenci cizí? Bavila ses s cizími lidmi? Tatínek mě vzal na houpačky do parku a bavila jsem se s děckem, i když ho neznám. Jsou děcka cizí?“

„Vysvětlím ti to později, jo? Musím mluvit s tatínkem.“

„Ne, mami, vysvětlí mi to teď. Přijedeš domů brzy, mami? Je zítřek?“

„Ne, je dnešek! Dneska přijedu domů!“

„Ale tys říkala, že přijedeš domů zítra!“

Matka se nadechla a zadržela dech, počítala, zatínala pěsti, zadržovala dech, zklamání, svírala sluchátko. Hlas uvnitř ní křičel, přesto nepromluvila, dokud neklesl, nepromluvila, dokud pomalu, jemně, rozvážně a láskyplně neřekla:

„Tak jo. Brzo budu doma. Toto je zítřek.“

4.2 Hormony

Podle mých výpočtů bych neměla jít ven. Vyrazit si něco stojí a peníze, které si vezmu s sebou, jsem už odložila a vyhradila na něco jiného. Kromě toho se mnou po dnešním ránu manžel stále nemluví. V obličejí mu čtu naprostý nesouhlas a rozhořčení. Maličká dcerka se mně teď nechce pustit a fňuká. Starší dcera žálí, protože její sestřička dostává všechnu pozornost, i když jí není mnoho. Dnes večer se jim nemůžu věnovat. V každém případě ne tak, jak by chtěly. Starší dcerka se snaží procpat do objetí

a potají sestřičku štípá. Je více než pravděpodobné, že bude následovat hlučná a uplakaná scéna. Další nepříjemnost pro mého muže. O důvod víc mě nesnášet, ale na ničem nezáleží, jdu ven. Do noci. Sama. Znovu.

Je to jako zahrnout za roh a ocitnout se tváří v tvář šílenému psovi. Teď už bych měla vědět předem, co očekávat, měla bych se skrýt a držet hlavu při zemi do té doby, než slintající bestie odtáhne do tmavého kouta, olíže se a usne. Když se mi to stává tak pravidelně, měla bych už mít vyvinutý systém včasného varování, starou dobrou ženskou intuici, prostě něco. Ale nemám nic. Dokud není příliš pozdě a není napáchána škoda, nelze s určitostí říct, proč, když potkám jakéhokoli muže, mám chuť ho zavraždit, nebo s ním souložit do zblbnutí.

Venku nebo uvnitř, je to totéž. V obchodech, na ulici, v autobuse, v parku, v telce, uvnitř v hlavě vidím muže. Zírám na muže. Neustále. Bez rozlišování. Muž s předčasně zšedivělými vlasy, který přijde spravit hifi věž, hezký marocký chlapec s naolejovanými kudrnami a ostře řezanými lícními kostmi v rychlém občerstvení, nazrzlý kameník, usrkávající čaj na zídce u branky ... Mohla bych pokračovat do nekonečna. Na všechny se dívám s úmyslem. Je to jako by někdo cvaknul vypínačem, jakoby moje krev změnila směr, tekla špatnou cestou. Polévá mě horko, chlad. Krev se žene, pak zpomalí. Praskám a jiskřím, syčím, planu, hučím. Měla bych snad v nejbližší chvíli vybuchnout? Ne, ale vypadá to, že ano.

Normálně si mužů moc nevšímám a oni si nevšímají mě, kromě manžela a katedry, na níž pracuje víc než dost mužů, a s těmi si prozatím vystačím. V práci se snažím vypadat neutrálně. Nosím tmavé barvy. Mám ráda upravenost, jednoduchost barev jako jsou černá, námořnická modrá a uhlová a ty mi sluší. Ve výrazných barvách vypadám chudokrevně, což možná skutečně jsem. Přesto se cítím až příliš naplněná krví. Vyhýbám se nošení čehokoli, co je jen zdánlivě sexy. Je toho dost, čím se člověk musí během dne zabývat, a bez vyzývavého oblečení jsou všichni nápaditější. O víkendech a o prázdninách, venku s dětmi nosím to, co mám ráda a je to zatraceně jedno. Jsem pro muže neviditelná. Mohla bych jít po ulici v rouše Evině a nepodnítila bych hvízdání stavitelů, kopáčů u cesty, popelářů, zametačů listí, obchodníků ani povalečů. Kdo se potřebuje zahalovat, když za sebou táhne děčka?

Obvykle pozoruji ženy, sleduji je. Ne s nějakými pochybnými úmysly, jednoduše proto, že jsem jedna z nich. Je normální a zdravé vytvářet si spojení a srovnávat se. Neříkám, že mě nikdy žádná žena nepřivedla na myšlenku, zabít ji nebo se s ní mít pohlavní styk, ale to je více méně výjimečné. V tuto chvíli se snažím přesně definovat své normální, běžné, obvyklé já, dát ho pod mikroskop a prozkoumat. Je to dobře strávený čas.

Mám, tak jako ostatní lidé, selektivní paměť. Pečlivě si vybírá, zda jsou přátelé, rodina a náhodné známosti ti, kterých se máme držet. Oprašujeme stále dokola to samé haraburdí. Ta moje je plná děr. Myšlenky skrz ni proklouznou, jako skrz síť. Nechávám je jít. Zapomínám to, co si nechci pamatovat. Pamatuji si to, co nechci zapomenout. Ačkoli to, co si pamatuji, a to, co zapomenu, nijak nesouvisí s tím, s čím jsem začala. Časy se mění. Doba se mění. Otřepané, ale pravdivé. Právě jsem vylovila malý útržek, vytáhla ho z bahna, vyzvedla na světlo, abych se na něj naposled podívala, a zjistila jsem, že čas nebo zanedbání ho vyhladil a vyleštil tak, že se ostatní opatrovanější vzpomínky zdají být nudné a bezvýznamné.

Příklad? Možná později.

Paměť mi nepomáhá, protože není dobrá v datech. Ve škole jsem se dějepisu zbavila, jakmile to šlo. Zčásti kvůli datům. A částečně proto, že učitelka ve volných hodinách vyučovala také náboženství. Měla kulatý, ostýchavý, bledý obličej a ten zčervenal při všech nepříjemných slovech, vyskytujících se v Bibli, jako zplodit a panna a obřízka. Měla jsem je ráda, líbilo se mi, jak zněla, a chtěla jsem je vysvětlit, ale to se nestalo. Také jsem chtěla vidět, jak pobledlá tvář slečny Macdonaldové výrazně zčervená od kluzkého fádniho límečku halenky až ke svatozáři, vytvořené z jejích řídkých mdlých vlasů.

Ubručená medvědice. Vyjící hyena. Podrážděná mrcha. Tím vším jsem dnes už byla nazvaná a to ještě den neskončil a přede mnou se rozprostírá noc, vydlážděná dobrými úmysly, jako cesta do pekla, do záhuby nebo ke hříchu, nemůžu si vzpomenout která. Babička by mě nazvala Tatarkou. Tak mi říkala, když sem byla maličká a rozzuřená. Nevadilo mi to. Bylo to pěkné jméno, obzvláště se mi líbilo, jak to říkala. Vyslovovala R, jako když cumlala a kroupala anýzové kuličky a tvrdé zebrovité

bonbony. „Ach, ty seš malinká Tatarka, taková seš.“ To mi připomnělo pohádkového jezdce na koni, kterému se v bičujícím větru vzdouvaly volné kalhoty. Hrál v té době v televizní reklamě. Turecké potěšení. Naplněné příslibem východu. Chtěla jsem být obojím, mistrným lupičem s očima, lesknoucíma se jako turecká šavle, i jeho mdlou ošperkovanou kráskou s medovými rty, čekající na něho na třpytící se písečné duně.

To bylo ono, příklad, vzpomínka. Bez námahy právě vyublala na povrch. Televizní reklama. Babiččin vkus na sladkosti. Oboupohlavní představy. Páni! Samozřejmě, že Tataři pravděpodobně strávili mnohem více času usekáváním hlav než strkáním sladkostí do úst svých vyvolených, ale to jsem nevěděla, že? Co se mě týče, to, že mi říkala Tatarko, bylo až příliš romantické a exotické na to, abych to považovala za skutečný problém.

Obyčejně jsem tichá a vyrovnaná, ale dnes se události vyhrotily. Schytala to dcera. Schytil to manžel. Schytala to katedra. Moje prostořeká pusa. Jedovaté nesmysly se mi vyvalily z úst. Hrozné. Dítě si strčilo prsty do krku, udělalo obličej, jakože mu je zle, a schovalo se do dětského domečku na hraní. Otec se pokusil zakročit, usmířit matku s dcerkou. Ale místo poděkování dostal ode mě vynadáno a od dcerky kopanec do holeně. V té době, kdy už jsem na sobě měla kabát a kdy jsme dosáhli stavu našťavaného ticha, což znamenalo, že ani jeden z nás, neústupných jako konkurence, nebyl připraven udělat krok k dočasnému příměří, jsem už věděla, že do práce přijdu pozdě.

I když si to nemůžu naplánovat dopředu, nemůžu se připravit na děsné prudké změny nálady, jsem ráda přesná. Ne, není to tak, že bych vlastně byla ráda, že přijdu včas, jen prostě nesnáším, když se opozdím. Snažím se mít víc než dost času na to, abych vstala a vypravila se. Pokud musím pospíchat, znervózním a nevím, co dřív. Když jsem se dnes dostala do práce, spěchala jsem a zuřila, obviňovala se a vztekala se. Bylo lepší se mi vyhnout.

Abych něco vyčetla z diáře, musela bych si několikrát denně vzpomenout zkontrolovat data. Mám velký stolní diář v pevné vazbě se znakem univerzity na obalu a stránkou na každý den. Je to ale veřejný majetek a v žádném případě bych si do něj nemohla zapsat nic osobního. Je biblí katedry. Jakmile jsem si pověsila kabát, otevřela jsem ho. Když prolístovávám hladkými stránkami, tiše bzučí. Papír střední váhy je

velmi kvalitní, lehce se leskne a jednoduše se ovládá. Rádi se obklopují stylovými kancelářskými potřebami. Dnes jsem se rozvalila ke stolu a dala vařit vodu na kávu.

Katedra by bez stolního diáře byla ztracená, protože jí připomíná budoucí závazky, povinnosti a zatracené nepříjemnosti v životě. Samozřejmě také pohoštění. Jak by si mohla katedra akademiků poradit bez Sherry večírků pro zaměstnance a studenty? Ne, že by se na nich často podávalo skutečná sherry. Příliš drahé víno a studenti se ještě nenaučili, jak usrkávat. Mladí mají rádi množství. Velké nápoje. Čím více, tím v lepší náladě, a kdo se stará, když je pak později všechny vyzvrací? Tak objednávám dvoulitrové láhve s šroubovacími víčky a krabicové čučo.

Ačkoli náplní mé práce je zabývat se fungováním katedry, ujistit se, že vědí kde, kdy a na jaké téma mají přednášky, připomenout jim, aby se zúčastnili schůzí rady, podali žádost o dotace a tak dále, musím dělat ještě spoustu jiných věcí. Většina zaměstnanců naprosto není schopná sledovat své životy, což ze mě dělá nepostradatelnou a vždy připravenou, když se na mě obrátí. Když jsem nemocná nebo mám dovolenou, jde tu vše od desíti k pěti. Dokonce si ani nedokážou vypořádat s tím, že se opozdím. Slyším, jak se šourají po chodbě sem a tam, poznám je podle chůze, úzkostlivě čekají na dávku kávy a tlachání. Proč to nikdo nemůže vzít na sebe a dát občas ohřát vodu na tu zatracenou kávu, nevím, všichni se budou raději potloukat po chodbě s jazyky na vestě. Kdo říká, že je pěkné být potřebná? Dnes mi všichni tak akorát lezou krkem. Ať zalezou do svých vydýchaných nor, olemovaných knihami. Ať pokračují v tom, za co jsou placeni, místo toho, aby mi zaneřádili kancelář.

Co všechno někteří lidé potřebují, aby za ně člověk udělal. Připomínám jim, aby zašli k zubaři, do banky, koupili dárky svým manželkám, ačkoli mnohem častěji jsem to já, kdo je o polední přestávce shání. Vybírám pěkné věci: hedvábné šátky, vzácné rostlinky, hezké drobnůstky, parfémy. Takové dárečky bych taky chtěla. Pochopitelně, že všechno, co dostanu na oplátku, je mýdlo nebo sladkosti o Vánocích. Přemýšlím o tom, co zakoupím. Přináším jejich manželkám radost.

Maminkám, vrchní sestře a někdy jiným, ale to je jiný příběh. *Rozvážnost a diplomacie jsou dva z nejvýznačnějších rysů Marilyn.* To se píše v mém pracovním posudku. Určitě je zapotřebí obojího na těchto intrikánských chodbách. *V kanceláři*

Marilyn je teplo, je příznivým útočištěm pro běžnou konverzaci při kávě, oázou, jež Vás v poušti archiválií a intelektuálních materiálů vzpruží. Takto si profesor Phil libuje ve výrazech. Jedna z jeho zadrmlených naučených duchaplností. Bože, jak ten miluje dlouhé řečnění. Co se týče Phila, jednoduchá věta pro něj prostě neexistuje. Jeho oblíbené slovo je pravděpodobně. Jeho dikce je zlý sen. Chytrý muž, ale příšerná lidská bytost. Všechny jen štve. Říká se, že akademici milují svou práci více než své manželky, a ve Philově případě je to pravda. Nic mu víc nezvedne náladu, než když zavolám jeho ženě a řeknu jí, že se zdrží v práci.

Nikdo tu nikdy nemyslí, ne pořádně. Obvykle mi nevadí, že myslím za ně. Dělán to ráda, jsem v tom dobrá. Píšu jim přednášky. Ne podklady, fakta. Ve svých oborech se vyznají, a když ne, znají knihy, do nichž se můžou podívat. Vědí, jak nahromadit informace. Jsem ale jediná, kdo je roztrídí. Dávám studentům něco, co můžou použít. Můj zápis má tečky a odstavce, osnovu. Kdybych přepsala ten jejich chaos, aniž bych ho všude možně nevylepšíla, byli by chudáci studenti zmatení. A koho by zkritizovali? Jedna moje známá ztratila práci proto, že neopravila profesorovi pravopisné chyby.

Ale zpátky k diářům. Zbytečné. Zprv, diář je práce. Zadruhé, mi připomíná, že existuje datum, za nímž už nic nezapišu. Prostě něco jako memento. Nejsem ani dost mladá, ani dost stará na to, abych byla morbidní. Na něco takového nemám čas. I když se snažím soustředit na důležité věci jako je život a smrt, moje mysl si vždycky najde cestu zpátky k nákupním seznamům a počtům. Sčítám, odčítám. Zaokrouhluji čísla a přehazuji je z jednoho sloupce do druhého. Podceňuji, přeceňuji. Doufám v nečekaný příjem. Spořím pro případ katastrofy. Plánuji dopředu, měním své názory, zahrnuji do rozpočtu, snižuji výdaje. Někdo musí. Co se týče financí katedry, hodili je na krk mně. Profesor je hledáním vydavatele pro svou nejnovější knihu příliš zaneprázdněný, takže účty nanejvýš zběžně přelétne pohledem. Ví, kam jde každická pence, uháním lidí kvůli účtenkám. Jsem dobře informovaná o všech podvodech. Spolupracuji s finančním úřadem, obchodními zástupci, údržbáři, se všemi.

Dnes do mé kanceláře přišel Garry, opravář, aby se podíval na tiskárnu. Ta jako obvykle zlobila. Uprostřed odpoledne jsou všichni, kteří zrovna neučí, bezpečně nahoře ve druhém patře, rozvalení na rozvrzaných plastových židlích v seminární pracovně, a diskutují o osudu dotací na výzkum. Garry se nevzrušuje. Zná svou práci a ví, jak na ni.

To se mi na mužích líbí. Sundá si bundu, vhrne si rukávy a začne se rýpat v tiskárně. Má pěkné ruce. Jemné, pihovaté. Ačkoli nejde zabránit tomu, aby se člověk při opravách nepostříkal inkoustem, jeho nehty jsou vždy, když vejde, čisté jako chirurgovy. Voní něčím štiplavým, jako limetky. Rád mluví, podělí se o drb. Vypráví dobrou historku. Pověděl mi, že se dnes večer chystá ven do města. Zmínil místo. Řekl, ať se zastavím, když mi bude chybět společnost.

Je špinavá noc. Nikdo není na ulici. Vítr zvedá odpadky z dlažebních kostek a fouká mi je společně s deštěm do obličeje. Vlasy se mi lepí na tváře a kapky vody mi stékají po zátylku. Jdu rychle se sklopenou hlavou, bojuji proti větru. Jak dělané pro mě. Tak to má být. To je to, co potřebuji. Nepojedu autobusem, půjdu pěšky. Nevím, kam jdu, ale někde něco najdu, vkusnou kavárničku, zakouřenou hospodu, místo, kde jsou lidé. Muži. Teplý paprsek světla mě naláká, smích se prodere lítacími dveřmi, písnička z hracího automatu mě zastaví. Najdu to místo. Brzy. Zatím ho nemusím najít, ještě ne. Hnusné počasí dělá z procházky tak trochu bitvu a moje hormony jsou na něco takového připraveny.

5 Komentář

V další kapitole bakalářské práce se budu zabývat komentářem k překladu povídek. Tato kapitola je rozdělena do několika podkapitol, pojmenovaných podle hledisek, z nichž budu na text nahlížet. V podkapitolách pak budu řešit konkrétní problémy a specifika překladu, k nimž vždy uvedu pár příkladů svých řešení.

5.1 Pragmaticko-lexikální hledisko

Jak jsem již uvedla ve 3. kapitole, je při překládání uměleckého textu nezbytné zohlednit pragmatické hledisko, které úzce souvisí se čtenářem a jeho zkušenostmi a znalostmi výchozí kultury, a je tedy základním předpokladem správného pochopení textu. Knittlová v souvislosti s touto problematikou uvádí: „Neméně důležitou složkou textu, k níž musí překladatel nutně přihlížet, je ukotvení ve specifickém situačním a zkušenostním kontextu daného jazykového společenství. Nerespektování této složky by mohlo vést k mylné interpretaci textu ze strany čtenáře.“³¹ Totožný názor zastává také

³¹ KNITTLOVÁ 2000, s. 107.

Nordová, která tvrdí: „When producing a text, the text producer must be aware of the audience’s world and cultural knowledge, their emotivity, their social, cultural environment and previous reading experience. Informational items that are supposed to the receiver’s horizon need not be verbalized in the text.“³² Proto je při překladu každého kulturně specifického jevu nutné vzít v potaz všechny výše jmenované skutečnosti.

Nejtěžším úskalím pro překladatele jsou tedy bezesporu reálie. Musí se totiž rozhodnout, zda je ponechá v originálním znění a bude doufat, že jsou čeští čtenáři s výchozí kulturou dostatečně obeznámeni, anebo může kulturně specifický prvek vysvětlit poznámkou pod čarou. Toto řešení však v literárním překladu působí velmi často rušivě, proto je nejlepší volbou, kterou doporučuje Levý, „vnitřní vysvětlivka“³³. Levý dále uvádí, v jakých případech by se měla používat: „Velkou potíží pro překladatele jsou narážky na fakta běžně známá v době a oblasti vzniku originálu, ale neznámá v prostředí, do něhož se dílo převádí.“³⁴ Důležité je ovšem, aby taková vysvětlivka nebyla příliš dlouhá. Před tím varuje Knittlová: „Někdy nezbytná vnitřní vysvětlivka mívá formu vysvětlujícího opisu, který by však měl být co nejstručnější, aby nedošlo k nadměrnému rozšiřování textu a zatěžování nominálními prvky, které jsou většinou nositeli přídatných informací.“³⁵ V těchto případech je nutné takovéto zásahy do VT nahradit na jiném místě v CT. Knittlová dále upozorňuje: „Je nutné v rámci možností toto rozšíření kompenzovat kompresí textu, které souvisí s vypuštěním, vynecháním informací, které překladatel nepovažuje za nutně reprodukovatelné.“³⁶ Překladatel je tedy oprávněn z textu vypustit ty informace a údaje, které neztíží jeho pochopení a lze je odvodit z kontextu, i když nejsou explicitně vyjádřeny.

Než se začnu věnovat konkrétním překladům kulturně specifických jevů, chtěla bych zmínit svou překladatelskou strategii, kterou jsem se při jejich překladu řídila. Kufnerová totiž k tomuto tématu uvádí: „Vystává tu důležitá otázka, zda a do jaké míry chtěl překladatel dílo naturalizovat, přiblížit místně, časově, v reáliích vlastního kulturnímu společenství, nebo zda jeho záměrem bylo zdůraznit cizí původ, vytvořit cizí

³² NORD 2001, s. 85.

³³ LEVÝ 1983, s. 124.

³⁴ LEVÝ 1983, s. 124.

³⁵ KNITTLOVÁ 2000, s. 81.

³⁶ KNITTLOVÁ 2000, s. 39.

kolorit.³⁷ Rozhodla jsem se pro zachování původního koloritu, a proto jsem se ve většině případů snažila ponechat prvky originálu i v překladu, popřípadě je doplnit stručnou charakteristikou. Chtěla jsem totiž zdůraznit fakt, že se nejedná o původní dílo české literatury, nýbrž o překlad z angličtiny, pocházející ze skotského prostředí.

V následující části se zaměřím na několik kulturně specifických jevů, a to na křestní jména, názvy písní a úryvek jedné z nich, názvy značek cereálií a jména postav z pohádek.

5.1.1 Překlad křestních jmen

Co se týká křestních jmen, ponechala jsem je v původním anglickém znění a nepřeváděla jsem je na jejich české protějšky, protože je mnohdy nemají a chtěla jsem zachovat jednotu v celém textu. Ačkoli například anglické křestní jméno *Jack* lze převést do češtiny jako *Honza*, neučinila jsem tak, protože se mi to nezdálo vhodné vzhledem k tomu, že ostatní křestní jména jsem zachovala v originálním znění. Kromě toho Kufnerová zmiňuje: „S domácí verzí jména v cílovém jazyce mohou být také spojeny jiné asociace. Navíc tento postup stírá cizí kolorit díla, překlad naturalizuje, což může, ale nemusí být v souladu s cílem překladatele.“³⁸ Poněvadž mým cílem bylo cizí kolorit v CT zanechat, nepoužila jsem tedy domácí verze jmen ani v případech, kde to bylo možné. Nicméně strategii, kterou jsem zvolila, podporuje i Newmark, který je tohoto názoru: „Normally, people’s first and surnames are transferred, thus preserving their nationality, and assuming that their names have no connotations in the text.“³⁹ Křestní jména v povídkách nemají žádný konotační význam, a tak jejich zachování v anglickém znění nijak neovlivní správné pochopení textu. Samozřejmě jsem je však musela skloňovat podle českého úzu. Níže uvádím několik příkladů.

Příklad 1 (P1):

VT: ...the nasal warble of the disk jockey to which **Frankie**...

CT: ...diskžokejův falešný nosový zpěv, který **Frankiemu**...

Příklad 2 (P1):

VT: to be with **Jack**

CT: být s **Jackem**

³⁷ KUFNEROVÁ 1994, s. 78.

³⁸ KUFNEROVÁ 1994, s. 121.

³⁹ NEWMARK 1988, s. 214.

Ve P2 se dále objevují anglická křestní jména *Marilyn*, *Phil* a *Garry*, která jsem rovněž zachovala v originálním znění.

5.1.2 *Názvy písní a úryvek*

Názvy anglických písní jsem ponechala v originálním znění, protože se s nimi v českém prostředí běžně setkáváme a nepřekládají se. Pokud bych je přeložila, mohli by čtenáři nabýt mylného dojmu, že jsou to české písně. Konkrétně se jedná o písně *Wild Thing*, *Dedicated Follower of Fashion* a *Lazy Sunday*. Opačný přístup jsem však zvolila k úryvku z poslední z nich, který v textu následoval ihned po jejich výčtu. Píseň jsem přeložila, protože přispívá k ději, a to tak, že se situací v povídce kontrastuje a zároveň slouží jako předzvěst událostí, které teprve nastanou. V tomto případě jsme se řídila radou Kufnerové: „Také překladatel kvalitní beletrie musí být neustále ve střehu, aby zaznamenal tematické a formální prvky, na něž autor naráží v dalších partiích díla, kde jich využívá buď jako určitého refrénovitého momentu, nebo jimi jakoby předznamenává další průběh vyprávění příběhu. Jde mnohdy o detaily, které však dobrý autor záměrně zabudovává do textu jako jeden ze stavebních prvků celku.“⁴⁰ Z písně vyznačuje pohoda, protože se v ní zpívá o poklidném nedělním odpoledni bez starostí a shonu, o odpočinku a nicnedělání, zatímco hlavní hrdinka musí vstát po noci, kterou strávila běháním kolem malého miminka, a čeká ji další náročný den. Z toho pohledu je kontrast se skutečností nepřehlédnutelný. To, na co však úryvek rovněž poukazuje, je patrné až při pečlivější četbě. Text písně nenápadně předznamenává, co se hrdince stane v blízké budoucnosti, tedy skutečnost, že zaspí konferenci.

Příklad 3 (P1):

VT: *Lazy Sunday afternoon,*
got no time to worry
close my eyes and drift away,
close my eyes and drift away,
close my eyes...

CT: *Líné nedělní odpoledne,*
nemám čas na starosti,

⁴⁰ KUFNEROVÁ 1994, s. 45.

*zavřu oči a odpluju pryč,
zavřu oči a odpluju pryč
zavřu oči ...*

5.1.3 Názvy cereálií

Při překladu cereálií jsem použila již zmíněnou „vnitřní vysvětlivku“⁴¹, přičemž jsem názvy obchodních značek ponechala v originálním znění. Newmark uvádí v takovém případě stejný přístup: „They are normally transferred, often coupled with a classifier if the name is not likely to be known to the TL leadership.“⁴² Tuto strategii jsme zvolila, abych, stejně jako u křestních jmen, zdůraznila výchozí kulturu. Přitom jsem však obchodní značky doplnila jedním či dvěma slovy, abych je stručně charakterizovala, a českému čtenáři tak vysvětlila rozdíl mezi nimi. Vycházela jsem totiž z předpokladu, že ve Skotsku jsou cereálie poměrně běžným druhem snídaně, zatímco v našem prostředí až tak obvyklé nejsou. Jen jeden druh ze zmíněných cereálií je u nás známý, a to *Corn Flakes*. Jak uvádí Chadim v internetovém článku, používá se zpravidla pro tyto cereálie název *kukuřičné lupínky*, ačkoli doslovný překlad je *kukuřičné vločky*.⁴³ Naopak další dvě značky nejsou na tuzemském trhu běžné, proto jsme se je snažila stručnou charakteristikou objasnit rozdíl mezi nimi. Opět jsem čerpala z informací a obrázků na internetu. Z popisu cereálií značky *Honey Smacks*⁴⁴ vyplývá, že jsou velmi podobné lupínkům *Corn Flakes*, jen jsou dochucené medem a mají jiný tvar, proto jsem zvolila popis *medové kuličky*. Co se týká poslední značky, na oficiálních stránkách společnosti *Weetabix*⁴⁵ jsem našla, že se jedná o cereálie ve tvaru oválného obdélníku, proto jsem zvolila popis *sušenky*. Níže uvádím celý překlad věty.

Příklad 4 (P1):

VT: - Corn Flakes, Weetabix or Honey Smack?

CT: „**Kukuřičné lupínky** Corn Flakes nebo **medové kuličky** Honey Smacks nebo **sušenky** Weetabix?“

⁴¹ LEVÝ 1983, s. 124.

⁴² NEWMARK 1988, s. 215.

⁴³ CHADIM, Vlastimil. *Corn flakes* [online]. Nutricoach, nedatováno [cit. 25. března 2012]. Dostupné z <<http://www.nutricoach.cz/corn-flakes--c56>>.

⁴⁴ Kellogg's *Honey Smacks cereals* [online]. Kellogg's Honey Smacks cereals, nedatováno [cit. 25. března 2012]. Dostupné z <http://www.kelloggs.com/en_US/kelloggs-honey-smacks-cereal.html>.

⁴⁵ *Customise Your Cereal* [online]. Weetabix Cereals, nedatováno [cit. 25. března 2012]. Dostupné z <<http://www.weetabix.co.uk/customise-your-cereal>>.

5.1.4 Pohádkové postavy

I u překladu jmen postav z pohádek, jsem se držela své překladatelské strategie, a to ponechat co nejvíce z originálu. Ve VT se v P1 objevily dvě pohádkové postavy. První z nich pochází od Walta Disneyho. Jak jsem zjistila během pátrání na internetu i na oficiálních českých stránkách Disney⁴⁶, anglický název *Silver Minnie Mouse* se do češtiny převádí různě. Buď se ponechává téměř v původním znění, a to *Minnie Mouse* nebo se překládá jako *myšička Minnie*, případně *myška Minnie*. Jak uvádím v Příkladě 5, zvolila jsem druhou variantu, která se mi za předpokladu, že o ní mluví malá dcera hlavní hrdinky, zdála nejvhodnější, protože děti často používají zdvořiliny. Druhá pohádková postava je z obrázkové knihy pro děti *The Tale of Peter Rabbit*⁴⁷ od Beatrix Potterové, která byla do češtiny přeložena a vydána pod názvem *Dobrodružství králíčka Petra*⁴⁸. Překlad jména hlavní postavy jsem proto převzala.

Příklad 5 (P1):

VT: with **the Silver Minnie Mouse**

CT: s **myšičkou Minnie**

Příklad 6 (P1):

VT: in the **Peter Rabbit** bowl

CT: do misky s **králíčkem Petrem**

5.2 Stylistické hledisko

Při překladu uměleckého díla není podstatné přenést jen slova a denotativní význam, ale neopomenout ani autorský styl a prostředky, které spisovatelka používá, a dosahuje tak určitého účinku na čtenáře. Z tohoto důvodu by měl být dodržen i v CT. Hrdlička k této problematice uvádí: „Zdařilá reprodukce stylistických kvalit originálu je pro dosažení adekvátního překladu velmi důležitá.“⁴⁹ A dále shrnuje a výstižně

⁴⁶ *Máme rádi Minnie* [online]. Disney Česká republika, nedatováno [cit. 25. března 2012]. Dostupné z <<http://www.disney.cz/>>.

⁴⁷ *The Tale of Peter Rabbit* [online]. Peter Rabbit, nedatováno [25. března 2012]. Dostupné z <http://www.peterrabbit.com/en/beatrix_potter/bibliography/338_the_tale_of_peter_rabbit>.

⁴⁸ *Dobrodružství králíčka Petra* [online]. Albatros Media, nedatováno [cit. 25. března 2012]. Dostupné z <<http://www.albatrosmedia.cz/dobrodruzstvi-kralicka-petra-d2.html>>.

⁴⁹ HRDLIČKA 1995, s. 21.

charakterizuje: „Styl je tedy jakýmsi jednotícím, integrujícím článkem.“⁵⁰ Proto je nezbytné jej zachovat a správně převést do cílového jazyka.

V následujících podkapitolách se budu věnovat několika jevům, které přispívají k autorskému stylu. Nejprve stručně zmíním interpunkci a přímou řeč a jejich odlišné znázornění ve VT a CT. V souvislosti s přímou řečí se v této podkapitole rovněž stručně vyjádřím ke svým překladům anglického uvozovacího slovesa *to say*. Poté se zaměřím na vyjádření emocionální složky a uvedu pár názorných příkladů. Rovněž neopomenou komentovat svá řešení opakování slov ve VT a prostředky, jimiž autorka dosahuje zdůraznění. Z těch bych chtěla jmenovat kurzívu a velká písmena a jejich lexikální překlad do českého jazyka.

5.2.1 *Interpunkce*

Pro VT je charakteristický častý výskyt pomlček, které však nejsou v češtině uzuální, a proto jsem je nahrazovala čárkami, popřípadě jsem souvětí rozdělila do dvou vět. Níže uvádím několik příkladů, v nichž je rovněž patrné, že jsem do CT často musela doplnit v souladu s českými pravidly pravopisu čárky i tam, kde se ve VT nevyskytovaly.

Příklad 7 (P1):

VT: ...before it began to bleep – it would wake baby but not her husband – and with more enthusiasm than usual...

CT: ...než začne pípat, protože by vzbudil miminko, ale ne manžela, a s větším nadšením než obvykle...

Příklad 8 (P2):

VT: Remember what I don't want to forget – though what's remembered and what's forgotten rarely bear much relation to what I started with.

CT: Pamatuji si to, co nechci zapomenout. Ačkoli to, co si pamatuji, a to, co zapomenu, nijak nesouvisí s tím, s čím jsem začala.

S interpunkcí úzce souvisí přímá řeč a její grafické znázornění. Ve VT je vždy uvozena pomlčkou, přičemž není nijak graficky ukončena. Tento způsob není v češtině

⁵⁰ HRDLIČKA 1995, s. 22.

uzuální, a proto jsem pomlčku nahradila uvozovkami dole na začátku přímé řeči a uvozovkami nahoře na jejím konci.

Příklad 9 (P1):

VT: - I want porridge.

CT: „Chci ovesnou kaši.“

Přímá řeč bývá v angličtině zpravidla uvozena slovesem *to say*, v češtině je však běžné ho v souladu s českou stylistickou normou nahrazovat jinými slovesy. K této problematice se vyjadřuje Kufnerová takto: „Jedním z nejvýraznějších příkladů rozdílných stylových konvencí jsou asymetrie v uvozovacích větách, ve využívání uvozovacích sloves. Zatímco v literárních dílech psaných např. anglicky je vysoká frekvence tvarů uvozovacího slovesa říci, v české stylové tradici se uvozovací věty různě sémanticky obohacují, aby pomáhaly rozvíjet děj.“⁵¹ A dále uvádí velké množství českých sloves, přičemž každé z nich je sémanticky bohatší než sloveso *říci*. Touto českou konvencí jsem se řídila i já a při překladu povídek jsem použila nejen sloveso *říci*, ale i další slovesa, která se v češtině v přímé řeči běžně užívají. Při jejich volbě jsem vycházela z kontextu, zda se například jednalo o odpověď nebo přímá řeč vyjadřovala nesouhlas a podobně. Níže uvádím několik příkladů.

Příklad 10 (P1):

VT: **said** the child

CT: **odporovalo** dítě, **vzdorovalo** dítě

Příklad 11 (P1):

VT: **said** her big sister

CT: **urazila se** starší sestra

Příklad 12 (P1):

VT: **said** the mother

CT: **namítla** matka, **odpověděla** matka

⁵¹ KUFNEROVÁ 1994, s. 106.

Příklad 13 (P1):

VT: **said** her daughter

CT: **odpověděla** dcerka

5.2.2 *Vyjádření emocionálnosti a volba správného ekvivalentu*

Následující podkapitola úzce souvisí s tou předchozí. Obzvláště v přímé řeči hraje totiž velkou roli emociálnost a její vyjádření. Při překladu je důležité vzít na vědomí, kdo je autorem výpovědi, a proto jsem například při překládání anglického *a baby* použila neutrální český protějšek *mimino*, který lze mnohdy chápat spíše jako slovo záporně citově zabarvené. Vycházela jsem totiž z předpokladu, že starší dcera na svou mladší sestru pravděpodobně žárlí, protože miminko na sebe strhuje všechnu pozornost matky. Podobně matka se o dítěti nejspíše nebude vyjadřovat příliš láskyplně, protože je péčí o děti a domácnost velmi vyčerpaná. V ostatních případech jsem však naopak používala spíše slova kladně citově zabarvená. Knittlová totiž v souvislosti s touto problematikou uvádí: „Překladatelé v současné době využívají maximálně bohatosti mateřského jazyka.“⁵² Dále pak výstižně shrnuje důvody: „Funkční překlad je plynulejší, idiomatičtější, čtivější, pro literárního konzumenta přijatelnější.“⁵³. Proto jsem se snažila využívat namísto neutrálních slov zdobněliny, kterými čeština hojně oplývá. Níže uvádím několik příkladů. V Příkladě 15 se zároveň jedná o kolokaci.

Příklad 14 (P1):

VT: a **daughter**

CT: **dcerka**

Příklad 15 (P1):

VT: on the bedside **table**

CT: na nočním **stolku**

V překladu jsem rovněž použila zdobněliny jako například *pěstička* (*a fist*), *holčička* (*a baby*), *lžička* (*a spoon*), *krajíček* (*a slice*), *talířek* (*a plate*). Vycházela jsem totiž z předpokladu, že se jedná o malé dítě, a proto by části těla, velikost nádobí či porce jídla měly být úměrné věku dítěte.

⁵² KNITTLOVÁ 2000, s. 57.

⁵³ KNITTLOVÁ 2000, s. 57.

Knittlová dále zmiňuje, co je rovněž důležité při volbě správného ekvivalentu: „Roli hraje také pojetí charakteru a stylizace jednotlivých postav.“⁵⁴ Proto jsem dbala i na to, aby dcera nepoužívala slova, která nejsou k jejímu věku přiměřená, a tak by je v běžném rozhovoru pravděpodobně nepoužila. Z tohoto důvodu jsem například přídavné jméno *upset* nepřekládala *nahněvaná*, *dotčená* či *zneklidněná*, ale *naštvaná*.

Příklad 16 (P1):

VT: ...when I've just been **upset!**

CT: ...když jsem právě teď **naštvaná!**“

V zájmu zachování funkčnosti překladu a zároveň dodržení mluvy typické pro malé dítě, jsem přeložila anglické *anyway* českou částicí *ne*, přičemž jsem ji třikrát zopakovala a proložila spojkou *a*. Clifford E. Landers totiž uvádí: „The goal is not to translate what the SL author wrote but what he or she meant.“⁵⁵ Navíc se jedná se o poměrně běžný způsob, jak malé dítě vyjadřuje svůj vzdor vůči rodičům, a proto v takovém případě nepůsobí rušivě ani opakování slov.

Příklad 17 (P1):

VT: **But anyway anyway anyway...**

CT: **A ne a ne a ne...**

Co se týká volby správného českého ekvivalentu, hovoří Levý o třech případech, kdy dochází k ochuzení slovní zásoby: „a) užití obecného pojmu místo konkrétního přesného označení, b) užití stylisticky neutrálního slova místo citově zabarveného, c) malé využití synonym k obměňování výrazu.“⁵⁶ O využití zdvořilých jsem se již zmínila, synonymům se věnuju v následující podkapitole, a proto bych zde ráda uvedla příklady, kdy jsem místo anglické obecného pojmu použila český specifitější protějšek.

Příklad 18 (P1):

VT: ...gripping **the phone**...

CT: ...svírala **sluchátko**...

⁵⁴ KNITTLOVÁ 2000, s. 89.

⁵⁵ LANDERS, Clifford E. *Literary translation: a practical guide*. New Jersey: City University, 2001, s. 55.

⁵⁶ LEVÝ 1983, s. 138.

Příklad 19 (P1):

VT: ...to take part in something bigger than **the house**,...

CT: ...zúčastnit se něčeho většího než je **domácnost**,...

5.2.3 *Opakování slov a využití synonymních variant*

Ve VT se poměrně často objevuje opakování slov, kterými se v angličtině podle Knittlové „zvyšuje intenzita“⁵⁷. V češtině však nelze tuto repetici zachovat, protože jak dále Knittlová uvádí: „Opakování lexikální jednotky v nezměněné podobě považuje česká stylistická norma za poněkud těžkopádné, pokud nejde o součást autorova záměru, a dává přednost dalším možnostem.“⁵⁸ Zatímco angličtina využívá opakování slov ke zdůraznění, v češtině by působilo spíše negativně, a proto jsme se snažila využít bohatosti češtiny a volila jsem raději různá synonyma, abych předešla nevhodné repetici stejných výrazů. V některých případech jsem opakující se slovo vynechala, pokud nebylo nezbytně nutné jej explicitně vyjádřit. Níže nejprve uvádím dva příklady vynechání a pak několik další příkladů využití synonymních variant či zájmen.

Příklad 20 (P1):

VT: Though she lay with one **pillow** under and one **pillow** over her head,...

CT: Ačkoli ležela s jedním **polštářem** pod hlavou a druhým přes ni,...

Příklad 21 (P1):

VT: But it wasn't **easy** to empty the mind. Not **easy** at all.

CT: Vyprázdnit si hlavu ale nebylo **jednoduché**. Ani trochu.

Příklad 22 (P2):

VT: ...**to buy** the presents for their wives – though more often than not it's me who **shops for** the presents, in my lunch hour. I **buy** good stuff.... I put some thought into the presents I **buy**.

CT: ...**koupili** dárky svým manželkám, ačkoli mnohem častěji jsem to já, kdo je o obědové polední přestávce **shání**. **Vybírám** pěkné věci ... Přemýšlím o tom, co **zakoupím**.

⁵⁷ KNITTLOVÁ 2000, s. 46.

⁵⁸ KNITTLOVÁ 2000, s. 103.

Abych se vyhnula zbytečnému opakování slov, použila jsem synonymní varianty i pro překlad například těchto anglických slov: *rage* (vztek, zlost a zloba), *attention* (péče, pozornost), *a beaker* (pohárek, hrníček), *to shake* (zatřást, zacloumat, zalomcovat), *normally* (normálně, obvykle, obyčejně), *partly* (zčásti, částečně).

Někdy bylo opakování slov nutné ponechat. Zejména pokud se jednalo o přímou řeč dcerky, která dost často opakovala stejné věty, a tím se dožadovala matčiny pozornosti. V takových případech šlo o záměr autorky a bylo nezbytné jej zachovat i v překladu. Z toho důvodu jsem například větu: - *Is this a nursery day?*, která se ve VT vyskytovala opakovaně třikrát za sebou, přeložila do češtiny vždy stejným způsobem, a to: „Jdu do školky?“.

5.2.4 Lexikální překlad kurzívy a velkým písmen

Knittlová uvádí: „Dalším prostředkem sloužícím k zdůraznění je grafické zvýraznění kurzívou. Čeština v takových případech užije zpravidla lexikálních zdůrazňovacích prostředků.“⁵⁹ Z toho vyplývá, že angličtina zcela běžně používá kurzívu, pokud klade důraz na určité slovo. Autorka této možnosti bohatě využívá, zároveň však ze stejného důvodu používá i velká písmena. Ani jeden z těchto způsobů však není v českém jazyce uzuální, a proto jsem pro překlad volila především lexikální prostředky, popřípadě změnu slovosledu, aby se zdůrazněný jazykový výraz dostal do rématické pozice. V některých případech jsem rovněž použila změnu interpunkčního znaménka, nahradila jsem tedy tečku ve VT vykřičníkem v CT. V Příkladě 25 jsem pro zdůraznění použila i opakování slov, které v tomto případě v CT nepůsobí rušivě, protože se jedná o výpověď dcerky. Níže uvádím několik svých překladatelských řešení.

Příklad 23 (P2):

VT: *Arguably* is his favourite word.

CT: Jeho oblíbené slovo je **pravděpodobně**.

Příklad 24 (P1)

VT: - This is *today*. I'm coming home *today*.

CT: „**Ne**, je **dnešek!** Přijedu domů **dnes!**“

⁵⁹ KNITTLOVÁ 2000, s. 98.

Příklad 25 (P1):

VT: - Porridge *please*.

CT: „Ovesnou kaši, **prosím, prosím.**“

Příklad 26 (P1):

VT: - I want **PORRIDGE!**

CT: „Chci **jedině ovesnou kaši!**“

Příklad 27 (P1):

VT: - But I wanted to put in the sugar **BY MYSELF!**

CT: „Ale já jsem si tam chtěla dát cukr **úplně sama!**“

Občas jsem však kurzívu ponechala i v CT, a to tehdy, pokud se jednalo se o úryvek písně v P1, který jsem již zmínila v podkapitole 5.1.2, a charakteristiku hlavní hrdinky v P2. Ta je příznačná především výběrem jazykových prostředků, čímž se zcela odlišuje od zbytku povídky.

Příklad 28 (P2):

VT: *Discretion and diplomacy are two of Marilyn's most outstanding features – [...] Marilyn's office is a warm, fertile heaven of coffee and smalltalk, a revitalising oasis in a desert of archives and intellectual fencing.*

CT: *Rozvážnost a diplomacie jsou dva z nejvýznačnějších rysů Marilyn. [...] V kanceláři Marilyn je teplo, je příznivým útočištěm pro běžnou konverzaci při kávě, oázou, jež Vás v poušti archiválií a intelektuálních materiálů vzpruží.*

5.3 Syntakticko-morfologické hledisko

Při překladu z angličtiny do češtiny je nutné vzít v úvahu základní rozdíl mezi těmito jazyky. Knittlová v souvislosti s touto problematikou zmiňuje: „Angličtina jako izolační analytický jazyk má více výrazů analytických, víceslovných a současně také často explicitnějších než čeština, syntetický jazyk flexivní.“⁶⁰ Zatímco je tedy angličtina

⁶⁰ KNITTLOVÁ 2000, s. 36.

nominální a analytická, češtině ja verbální a syntetická. Nominálnost angličtiny oproti verbálnosti češtiny je patrná na následujícím příkladu. Nominální fráze ve VT je nahrazena verbální frází v CT.

Příklad 29 (P1):

VT: His body jerked into **a sitting position**,...

CT: Jeho tělo sebou trhlo tak, že **se posadilo**,...

Analytičnost anglického jazyka je zřejmá například při překladu komparativu přídavných jmen. K tomu Ludmila Dušková uvádí: „Anglická adjektiva stupňují dvojnásobným způsobem (a) flexivně pomocí sufixů -er, -est, a (b) analyticky pomocí more, most.“⁶¹ Angličtina tedy pro vyjádření druhého stupně potřebuje v některých případech příslovce, zatímco syntetická čeština si vždy vystačí s příponami, jak je patrné v následujícím příkladě.

Příklad 30 (P1):

VT: **more** environmentally

CT: **šetnější**

Analytičnost anglického jazyka je možné pozorovat i na vyjadřování pádů. Dušková uvádí, že oproti češtině bývají pády vyjádřeny „i předložkami a slovosledem“⁶². Z toho důvodu jsem v Příkladě 31 substantivum v akuzativu, který je ve VT vyjádřen předložkou *for*, nahradila v CT substantivem v dativu, který je vyjádřen pouze pomocí koncovky.

Příklad 31 (P1):

VT: ...filled a beaker of juice **for her daughter**...

CT: ...naplnila **dceři** pohárek džusem...

Dalším příznačným jevem objevujícím se v angličtině jsou slovesné nominální tvary, o kterých Knittlová zmiňuje: „Větné kondenzory jsou v angličtině běžné, což

⁶¹ DUŠKOVÁ, Ludmila a kol. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. Praha: Academia, 1988, s. 149.

⁶² DUŠKOVÁ 1988, s. 88.

souvisí s jejím nominálním charakterem, hutností a ekonomičností vyjadřování. Čeština naopak používá na místě infinitivních, gerundijních a participiálních čili tzv. nominálních tvarů slovesných raději určitých tvarů slovesných, a tedy vět, ať už hlavních či vedlejších, připojených syndeticky nebo asyndeticky, tj spojovacím výrazem nebo bez něho.⁶³ Tato charakteristická vlastnost anglického jazyka se objevila i ve VT. V Příkladě 32 jsem nahradila nominální tvar slovesa slovesným tvarem určitým, a rozdělila tak jednu větu do dvou.

Příklad 32 (P1):

VT: ...she heard the familiar sound of her three-year-old **racing down** the hall...

CT: ...zaslechla povědomý zvuk. Tříletá dcerka **pádila** po chodbě,...

V následujících podkapitolách se budu věnovat dalším překladatelským problémům, které souvisí s rozdílností obou jazyků. Nejprve se zaměřím na kategorii určenosti, která v češtině chybí, a s ní související překlad členů a zájmen. Poté stručně okomentuji kategorii slovesným časů, která je v angličtině bohatě rozvinutá, a možnosti její kompenzace v češtině, například využití příslovcí či rozlišení dokonavého či nedokonavého vidu slovesa v CT. A v neposlední řadě se vyjádřím k problematice trpného a činného rodu vzhledem k jejich použití v literárním textu v obou jazycích.

5.3.1 Kategorie určenosti

Podle Duškové: „Gramatická kategorie určenosti dodává obecnému substantivu (apelativu) informace o povaze jeho denotátu, tj. zda jde o obecný pojem nebo o jednotlivinu, a v případě jednotliviny zda je referent v situaci promluvy jednoznačně určen či nikoliv.“⁶⁴ A to je podstatný rozdíl mezi angličtinou a češtinou, který je nutné vzít v potaz při překládání. V angličtině musí být podstatné jméno doplněno členem určitým, neurčitým či nulovým, popřípadě některým zájmenem. Randolph Quirk k tomu uvádí: „They function as determiners or as independent items.“⁶⁵ V češtině však kategorie určenosti neexistuje, a proto se členy ani zájmena většinou nepřekládají. Před

⁶³ KNITTLOVÁ 2000, s. 94.

⁶⁴ DUŠKOVÁ 1988, s. 59.

⁶⁵ QUIRK, Randolph, GREENBAUM, Sidney. *Student's grammar of the English language*. Harlow: Longman, 1990, s. 117.

tím varuje i Knittlová: „Čeština by neměla zájmena nadužívat (zejména pozor na zájmena přivlastňovací!).“⁶⁶ Pro ilustraci uvádím níže několik příkladů.

Příklad 33 (P1):

VT: worse than **any** alarm clock.

CT: horší než budík

Příklad 34 (P1):

VT: She glanced at **the** luminous digits of **the** clock which stood on **the** bedside table.

CT: Podívala se na svítící číslice na hodinách na nočním stolku.

Příklad 35 (P2):

VT: **my** granny

CT: babička

Avšak Kufnerová upozorňuje na důležitý rozdíl týkající se funkce přivlastňovacích zájmen: „Překladač musí neustále rozlišovat situace, kdy je přivlastňovací zájmeno ve skutečné posesivní funkci, kdy má v textu funkci pouze určující a kdy je ho třeba v češtině vyjádřit tzv. dativem posesivním.“⁶⁷ V následujících příkladech uvádím nejprve zájmeno ve výše zmíněné přivlastňovací funkci a dále nahrazení přivlastňovacího zájmena zájmenem osobním v dativu.

Příklad 36 (P2):

VT: **His** dictation is a nightmare.

CT: **Jeho** dikce je zlý sen.

Příklad 37 (P2)

VT: **His** face is a picture...

CT: V obličejí **mu** čtu...

⁶⁶ KNITTLOVÁ 2000, s. 101.

⁶⁷ KUFNEROVÁ 1994, s. 49.

5.3.2 Kategorie slovesných časů v angličtině a vidu v češtině

Co se týká srovnání kategorie slovesných časů v češtině a angličtině, Dušková výstižně shrnuje: „Zatímco čeština má pro každou časovou sféru v podstatě jeden čas, který ovšem disponuje modifikacemi vidovými, jsou všechny anglické časy zastoupeny dvěma soubory tvarů, tvary prostými a průběhovými, a navíc stojí základní časy (prézens, préteritum a futurum) v protikladu k časům perfektním (perfektum, plusquamperfektum, předbudoucí čas).“⁶⁸ Zatímco angličtina tedy v podstatě disponuje dvanácti slovesnými časy, při překladu do češtiny si musíme vystačit pouze se třemi. Levý uvádí řešení tohoto problému: „Překladatel kompenzuje chybějící časové kategorie užitím vidových předpon nebo časových příslovcí.“⁶⁹ Proto jsem například anglický předpřítomný čas kompenzovala v CT příslovcem *právě*.

Příklad 37 (P2):

VT: I've **fished out** some little snippet,...

CT: **Právě jsem vylovila** malý útržek,...

V češtině lze kromě velkého množství příslovcí využít i již zmíněnou kategorii vidu, tedy možnost rozlišit v CT dokonavost či nedokonavost slovesa. V Příkladě 45 je anglický čas minulý prostý přeložen v CT slovesem v dokonavém vidu. Naopak v Příkladě 46 je anglický čas minulý průběhový kompenzován slovesem v nedokonavém vidu.

Příklad 38 (P1):

VT: ...she **heard** the familiar sound...

CT: ...**zaslechla** povědomý zvuk....

Příklad 39 (P1):

VT: The baby **was hitting** itself in the face with a rattle.

CT: Mimino se chraštítkem **mlátilo** do obličeje.

⁶⁸ DUŠKOVÁ 1988, s. 217.

⁶⁹ LEVÝ 1983, s. 70.

5.3.3 Slovesný rod v literárním překladu

Dušková uvádí: „Slovesný rod v angličtině zahrnuje aktivum (rod činný) a pasívum (rod trpný).“⁷⁰ Čeština neuzivá pasiva tak často jako například germánské jazyky. V souvislosti s touto problematikou Knittlová zmiňuje: „Trpný rod čeština v beletrii v podstatě nepoužívá, pokud nejde o případy, kdy se autor záměrně vyhýbá explicitnímu vyjádření činitele.“⁷¹ Z tohoto důvodu jsem pasívum ve VT nahrazovala rodem činným v CT.

Příklad 40 (P1):

VT: ...the way she **had been taught** at the ante-natal refresher classes,...

CT: ...jak ji to **naučili** na předporodním kurzu pro budoucí maminky,...

6 Závěr

Cílem mé bakalářské práce byl adekvátní překlad dvou povídek „This is Tomorrow“ a „Hormones“ ze sbírky *Red Tides* současné skotské spisovatelky Dilys Rose. Jedná se o velmi talentovanou autorku, jejíž dílo se neskládá pouze z povídek, ale také z románů a básnických sbírek. Dilys Rose získala velké množství literárních ocenění, a přesto doposud nebyla přeložena do češtiny. To byl jeden z důvodů, proč jsem si ji vybrala. Dalším důvodem byla tematika jejích povídek, které se zabývají především každodenní problémy, přičemž se soustředí na pocity hlavních hrdinek.

Součástí práce je rovněž komentář k vybraným překladatelským problémům, při jejichž řešení jsem vycházela knih věnovaným translatologii. Z českých publikací to by byly především *Překlad a překládání* Dagmar Knittlové, *Umění překladu* Jiřího Levého a *Překládání a čeština* Zlaty Kufnerové a kol., ze zahraničních zdrojů jsem čerpala zejména z knihy Petera Newmarka *A textbook of translation*.

Co se týká teoretické části, ve druhé kapitole představuji autorku a její dílo. Poněvadž se jedná o současnou spisovatelku, nepodařilo se mi najít dostatečné množství informací o jejím stylu. Z tohoto důvodu jsem převážně vycházela jen z vlastní analýzy jejích povídek. Především komentuji jejich syntaktickou strukturu, použitou slovní zásobu a grafické rozvržení textu. V třetí kapitole se pak zabývám obecnou

⁷⁰ DUŠKOVÁ 1988, s. 249.

⁷¹ KNITTLOVÁ 2000, s. 94.

charakteristikou uměleckého překladu a s ním spojenými problémy. V následující praktické části se věnuji samotnému překladu povídek.

V komentáři k překladu se zaměřuji na popis vybraných překladatelských problémů, přičemž komentuji své překladatelské metody a názorně je ilustruji na příkladech. Především jsem se soustředila na překlad reálií a kulturně specifických jevů, a to na překlad křestních jmen, názvů písní, značek cereálií a jmen pohádkových postav. Dále se podstatnou měrou věnuji i stylistickým problémům, jmenovitě interpunkci, vyjadřování emocí, lexikálnímu překladu kurzívy a využití synonymních variant v překladu. V poslední části komentáře jsem jen okrajově zmínila určité morfo-syntaktické problémy, související s rozdíly mezi angličtinou a češtinou, a to kategorii určenosti, kategorii slovesných vidů v angličtině a vidu v češtině a rovněž slovesný rod v souvislosti s literárním překladem.

Při překladu jsem se přesvědčila, že se jedná o časově náročnou práci, která vyžaduje především trpělivost a schopnost kreativního myšlení. Rozšířila jsme si své znalosti o překládání obecně a obzvláště o překladu literárních děl. Svě teoretické poznatky jsem pak využila v praxi. Překladatel by měl být obeznámen i s translatologickou teorií, která mu pak může ulehčit práci a díky níž předejde zbytečným chybám. V mém případě to byl například výskyt velkého množství přívlastkových vět uvozených vztažným zájmenem *který* v první verzi překladu povídek, což je v češtině nežádoucí. Překladatel však musí ovládat nejen oba jazyky, ale zároveň se orientovat v obou kulturách. Musí se dokázat se správně rozhodovat a neustále hledat řešení, která na jednu stranu respektují originál a autorský styl a na druhou stranu odpovídají jazykovým konvencím českého literárního díla. O to vše jsem při překladu usilovala, a snažila se tak vytvořit co nejadekvátnější překlad, a proto doufám, že jsem se svému cíli alespoň přiblížila.

7 Summary

The aim of this bachelor thesis was an adequate translation of two short stories „This is Tomorrow“ and „Hormones“ from collection *Red Tides*, written by contemporary Scottish author Dilys Rose and first published in 1993. She was born in 1954 in Glasgow. Although she is a very gifted author who writes not only short stories but also novels and poems and was awarded with many literary prizes, she was not translated into Czech yet. Regarding the awards, I would like to mention for example

Scottish Arts Council Book Award for the collection *Red Tides* in 1993. The book was also nominated for two other prizes a year later, namely McVitie's Prize for Scottish Writer of the Year a Saltire Society Scottish Book of the Year Award. This was one of the reasons why I chose this writer. The other reason why I decided to translate her work was the content of the stories which does not concentrate on action much but prefers describing psychological states of minds and everyday problems of main female characters.

The second part of the thesis is a commentary of chosen translator's problems. When looking for their solutions I proceeded from books dealing with a translatology. These were chiefly Czech publications: *Překlad a překládání* by Dagmar Knittlová, *Umění překladu* by Jiří Levý, *Překládání a češtiny* by Zlata Kufnerová et al. but also the foreign source, Peter Newmark's *A textbook of translation*.

Regarding a theoretical part, I introduce the author and her work in the second chapter. Because she is a contemporary writer, I did not succeed in finding enough information characterising her style. This is the reason why the chapter about her style is mainly based on my own analysis of her short stories. I primarily comment on their syntactic structure, the choice of vocabulary and the layout. In the third chapter I deal with general characteristics and specific problems of literary translation. The following practical part is devoted to the translation of the short stories.

The fifth chapter is the commentary itself in which I comment on chosen translation problems, explain my translation methods and demonstrate them on examples. First of all, I am particularly concerned with the translation of culturally specific items. I focus on the translation of first names, songs' names and lyrics, cereal brands, and fairy tale characters' names. Second, there is an essential part dealing with stylistic problems, namely the punctuation, the expression of emotions, the lexical translation of italics and capital letters and also the use of synonymous variants to avoid undesirable repetition in Czech. Next, I briefly mention morpho-syntactical problems related to the differences between Czech and English in the last chapter of the commentary, namely the category of determination, the category of verb tenses in English and the category of aspect in Czech and the use of the verb voice in both languages concerning literary translation.

I found out that the translation was a time consuming and demanding job which required patience and capability of creative thinking. I extended my knowledge of translatology and applied the theoretical knowledge in practice. In my opinion,

translators should have the theoretical knowledge because it can make translation easier for them and help to avoid typical mistakes. In my case it was for instance too many relative clauses in the first version of translation of the short stories which is quite typical mistake when translating from English and is highly undesirable in Czech. Nevertheless, the translators must not only command both languages but they also must be familiar with both cultures. They must be able to make right decisions and incessantly try to find solutions which on the one hand respect the original but on the other hand correspond to the language conventions of Czech literary work. I endeavoured to accomplish all of the above mentioned to create the most adequate translation and I hope I came close to it at least.

8 Bibliografie

8.1 Primární literatura

ROSE, Dilys. *Red Tides*. London: Minerva, 1995. 177 s. ISBN 07-4939-63-34.

8.2 Sekundární literatura

BASSNETT, Susan. *Translation Studies*. 2. vydání. London: Routledge, 1991. 168 s. ISBN 04-1506-52-83.

DUŠKOVÁ, Ludmila a kol. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. Praha: Academia, 1988. 673 s. ISBN 80-2000-48-66.

FIŠER, Zbyněk. *Překlad jako kreativní proces: teorie a praxe funkcionalistického překládání*. Brno: Host, 2009. 320 s. ISBN 978-80-7294-343-2.

GREENBAUM, Sidney; QUIRK Randolph. *Student's grammar of the English language*. Harlow: Longman, 1990. 490 s. ISBN 05-8207-56-96.

HRDLIČKA, Milan. *Překladatelské miniatury*. Praha: Karlova Univerzita, 1995. 82 s. ISBN 80-7066-987-X.

KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překládu*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. 215 s. ISBN 80-244-0143-6.

KNITTLOVÁ, Dagmar a kol. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. 291 s. ISBN 978-80-244-2428-6.

KRIJTOVÁ, Olga. *Pozvání k překladatelské praxi: kapitoly o překládání beletrie*. Praha: Univerzita Karlova, 1996. 74 s. ISBN 80-7184-215-X.

KUFNEROVÁ, Zlata a kol. *Překládání a čeština*. Jihočany: H&H, 1994. 264 s. ISBN 80-85787-14-8.

LANDERS, Clifford E. *Literary translation: a practical guide*. New Jersey: City University, 2001. 219 s. ISBN 1-85359-519-5.

LEVÝ, Jiří. *Umění překlada*. 2. doplněné vydání. Praha: Panorama, 1983. 396 s. ISBN 80-2373-539-X.

NEWMARK, Peter. *A textbook of translation*. New York: Prentice-Hall, 1988. 292 s. ISBN 0-13-912593-0.

NORD, Christiane. *Translating as a purposeful activity: functionalist approaches explained*. Manchester: St. Jerome Publishing, 2001. 154 s. ISBN 19-0065-00-29.

URBANOVÁ, Ludmila. *Stylistika anglického jazyka*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2008. 103 s. ISBN 97-8808-702-92-99.

8.3 Slovníky

FRONEK, Josef. *Velký anglicko-český slovník*. Voznice: Leda, 2006. 1736 s. ISBN 80-7335-022-X.

HANKS, Patrick (ed). *The New Oxford Dictionary of English*. Oxford: Oxford University Press, 1998. 2152 s. ISBN 01-9861-263-X.

HLAVSA, Zdeněk a kol. *Pravidla českého pravopisu*. Praha: Academia, 1993. 389 s. ISBN 80-200-0475-0.

Oxford idioms dictionary for learners of English. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2006. 469 s. ISBN 97-8019-431-72-38.

PALA, Karel; VŠIVANSKÝ, Jan. *Slovník českých synonym*. 2. opravené vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. 439 s. ISBN 80-7106-05-93.

RUNDELL, Michael (ed). *MacMillan English Dictionary for advanced learners: international student edition*. Oxford: Macmillan, 2002. 1692 s. ISBN 0333966759.

Wazzup?: slovník slangu a hovorové angličtiny. Brno: Lingea, 2008. 239 s. ISBN 97-8808-706-23-19.

8.4 Internetové zdroje

ANDERSON, Carol. *Beauty and unease* [online]. The Herald, 16. července 1998 [cit. 12. května 2011]. Dostupné z <<http://search.proquest.com/docview/332483455?accountid=16730>>.

Customise Your Cereal [online]. Weetabix Cereals, nedatováno [cit. 25. března 2012]. Dostupné z <<http://www.weetabix.co.uk/customise-your-cereal>>.

Dilys Rose [online]. A Gender: Living Published Women Poets in the UK, 27. srpna 2011 [cit. 1. dubna 2012]. Dostupné z <<http://a-gender.org/poets/dilys-rose>>.

Dilys Rose [online]. The International Literary Quarterly, nedatováno [cit. 25. května 2012]. Dostupné z <http://www.interlitq.org/issue2/dilys_rose/bio.php>.

Dobrodružství králička Petra [online]. Albatros Media, nedatováno [25. Března 2012]. Dostupné z <<http://www.albatrosmedia.cz/dobrodruzstvi-kralicka-petra-d2.html>>.

CHADIM, Vlastimil. *Corn flakes* [online]. Nutricoach, nedatováno [cit. 25. března 2012]. Dostupné z <<http://www.nutricoach.cz/corn-flakes--c56>>.

Kellogg's Honey Smacks cereals [online]. Kellogg's Honey Smacks cereals, nedatováno [cit. 25. března 2012]. Dostupné z <http://www.kelloggs.com/en_US/kelloggs-honey-smacks-cereal.html>.

Máme rádi Minnie [online]. Disney Česká republika, nedatováno [cit. 25. března 2012]. Dostupné z <<http://www.disney.cz/>>.

SMITH, Jules. *Dilys Rose* [online]. British Council Literature, 2010 [cit. 25. května 2012]. Dostupné z <<http://literature.britishcouncil.org/dilys-rose>>.

The Tale of Peter Rabbit [online]. Peter Rabbit, nedatováno [cit. 25. března 2012].

Dostupné z

<http://www.peterrabbit.com/en/beatrix_potter/bibliography/338_the_tale_of_peter_rabbit>.

9 Anotace

Autor: Zuzana Pavelková

Katedra: Katedra anglistiky a amerikanistiky, FF UPOL

Název: Komentovaný překlad povídek Dilys Rose

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Zehnalová, PhD.

Počet znaků: 78 920

Počet příloh: 2

Rok obhajoby: 2012

Klíčová slova: překlad, komentář, Dilys Rose, Red Tides, This is tomorrow, Hormones

Dagmar Knittlová, Jiří Levý, Zlata Kufnerová, Peter Newmark

Jazyk: čeština

Charakteristika: Cílem mé bakalářské práce bylo vytvoření adekvátního překladu dvou povídek současné skotské spisovatelky Dilys Rose. Teoretická část pojednává o autorce, jejím díle a stylu. Rovněž stručně zmiňuji obecnou charakteristiku překladu literárního díla. Samotný komentář k překladu je poté rozdělen do tří kapitol podle hlediska pragmaticko-lexikálního, stylistického a syntakticko-morfologického. V každé z nich jsou na příkladech vysvětleny mé překladatelské postupy.

10 Annotation

Author: Zuzana Pavelková

Department: Department of English and American Studies, FF UPOL

Title: Commented translation of Dilys Rose's short stories

Advisor: Mgr. Jitka Zehnalová, PhD.

Number of signs: 78 920

Number of supplements: 2

Year of presentation: 2012

Key words: translation, commentary, Dilys Rose, Red Tides, This is tomorrow, Hormones, Dagmar Knittlová, Jiří Levý, Zlata Kufnerová, Peter Newmark

Language: Czech

Characteristics: The aim of this bachelor thesis was to create an adequate translation of two short stories written by contemporary Scottish writer Dilys Rose. The theoretical part consists of chapters dealing with author's life, work and style. There is also included general characteristics of literary translation. The commentary to the translation is divided into three chapters according to a pragmatic-lexical, stylistic and morphosyntactical level. In each of them I explain my translation methods and demonstrate them on examples.

11 Přílohy

Součástí této práce jsou kopie obou povídek, které jsou umístěny ve vnitřní kapse na zadní straně přebalu.